

## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                      |                                                      |
|----------------------|------------------------------------------------------|
| <b>Til</b>           | Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser |
| <b>Dato</b>          | 05.10.2023                                           |
| <b>Saksnummer</b>    | 21/23                                                |
| <b>Saksarkivnr.</b>  | 23/00000                                             |
| <b>Sakstype</b>      | V-sak                                                |
| <b>Saksansvarlig</b> | Vigdis Namtvedt Kvalheim                             |
| <b>Saksbehandler</b> | Anita Ellerås                                        |

---

## Godkjenning av innkalling og dagsorden

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser godkjenner innkalling og dagsorden.

### Bakgrunn

Innkalling i form av kalenderinvitasjon ble sendt medlemmer og observatører 13. september 2023. Dato for møtet ble valgt etter doodle-forespørsel til medlemmer og observatører.

Innkalling og dagsorden følger vedlagt.

### Vedlegg

PS-FK-21-23 Vedlegg: Innkalling

PS-FK-21-23 Vedlegg: Dagsorden for Porteføljestyrets møte 3/2023

## Vedlegg PS-FK-21-23

Innkalling til Porteføljestyrets møte 3/23

|                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                     |                                        |                                    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------|------------------------------------|
| Porteføljestyremøte FK 3/23                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                     |                                        |                                    |
| Arrangør                                                                                                                                                                                                              | ● Anita Kristin Ellerås                                                                                                                                             |                                        |                                    |
| Klokkeslett                                                                                                                                                                                                           | torsdag 5. oktober 2023 12:00-15:00                                                                                                                                 |                                        |                                    |
| Plassering                                                                                                                                                                                                            | <a href="https://sikt-no.zoom.us/j/63539860462?pwd=Sy8ydEErVzhidHFOM2NhQ3JCWjRXZz09">https://sikt-no.zoom.us/j/63539860462?pwd=Sy8ydEErVzhidHFOM2NhQ3JCWjRXZz09</a> |                                        |                                    |
| Svar                                                                                                                                                                                                                  | <input checked="" type="checkbox"/> Godta ▼                                                                                                                         | <input type="checkbox"/> ? Foreløpig ▼ | <input type="checkbox"/> ✖ Avslå ▼ |
|                                                                                                                                                                                                                       | <input type="checkbox"/> ⌚ Foreslå nytt tidspunkt ▼                                                                                                                 |                                        |                                    |
| <p>Velkommen til møte # 3 i Porteføljestyret for Forsknings- og kunnskapsressurser (Zoom-møte). Agenda og saksdokumenter blir tilsendt ca. én uke før møtet.</p> <p>Med vennlig hilsen<br/>Anita Ellerås<br/>Sikt</p> |                                                                                                                                                                     |                                        |                                    |

## Vedlegg PS-FK-21-23

Dagsorden for Porteføljestyrets møte 3/23 for forsknings- og kunnskapsressurser

Torsdag 5. oktober 2023 kl. 12.00 – 15.00. Videomøte.

| Tidspunkt     | Saks-nr. | Type | Sak                                                                                                                  | Ansvarlig                |
|---------------|----------|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|
| 12.00 - 12.05 | 21/23    | V    | Godkjenning av innkalling og dagsorden                                                                               | Styreleder               |
| 12.05 - 12.10 | 22/23    | V    | Godkjenning av protokoll fra møte 2/23                                                                               | Styreleder               |
| 12.10 - 12.25 | 23/23    | O    | Orientering fra Sikt<br>- Status for innføring av Cris/NVA<br>- Prosess - oppnevning av kandidater til BIBSYS-styret | Vigdis Namtvedt Kvalheim |
| 12.25 - 12.40 | 24/23    | O    | Porteføljestatus etter 2. tertial                                                                                    | Vigdis Namtvedt Kvalheim |
| 12.40 - 13.30 | 25/23    | O/D  | Langtidsplan for fellestjenester 2024-2026                                                                           | Vigdis Namtvedt Kvalheim |
| 13.30 - 13.40 |          |      | Pause                                                                                                                |                          |
| 13.40 - 14.00 | 26/23    | O/D  | Brukerbetaling i microdata.no                                                                                        | Ørnulf Risnes            |
| 14.00 - 14.20 | 27/23    | O/D  | Presentasjon av personverntjenester                                                                                  | Marianne H. Myhren       |
| 14.20 - 14.40 | 28/23    | O/D  | Presentasjon av lisensavtaler og åpen tilgang                                                                        | Nina Karlstrøm           |
| 14.40 - 14.45 | 29/23    | V    | Møteplan og sakskalender for 2024                                                                                    | Styreleder               |
| 14.45 - 15.00 | 30/23    |      | Eventuelt                                                                                                            | Styreleder               |
|               |          |      | Oppsummering og evaluering                                                                                           | Styreleder               |
|               |          |      | Møteslutt                                                                                                            | Styreleder               |

Vedlagte saksdokumenter:

- PS-FK-21-23 Godkjenning av innkalling og dagsorden
- PS-FK-21-23 Vedlegg: Innkalling
- PS-FK-21-23 Vedlegg: Dagsorden for Porteføljestyrets møte 3/23
- PS-FK-22-23 Godkjenning av protokoll fra møte 2/23
- PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/23
- PS-FK-23-23 Orientering fra Sikt
- PS-FK-23-23 Vedlegg: Plan for innføring av Nasjonalt vitenarkiv
- PS-FK-23-23 Vedlegg: Retningslinjer for BIBSYS-konsortiet



- PS-FK-24-23 Porteføljestatus etter 2. tertial
- PS-FK-25-23 Langtidsplan for fellestjenester 2024-2026
- PS-FK-26-23 Brukerbetaling i microdata.no
- PS-FK-26-23 Vedlegg: Brukerbetaling i microdata.no
- PS-FK-27-23 Presentasjon av personverntjenester
- PS-FK-27-23 Vedlegg: Personvern i forskning
- PS-FK-28-23 Presentasjon av lisensavtaler og åpen tilgang
- PS-FK-29-23 Møteplan for 2024
- PS-FK-29-23 Vedlegg: Sakskalender for 2023 og 2024

## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                      |                                                      |
|----------------------|------------------------------------------------------|
| <b>Til</b>           | Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser |
| <b>Dato</b>          | 05.10.2023                                           |
| <b>Saksnummer</b>    | 22/23                                                |
| <b>Saksarkivnr.</b>  | 23/00000                                             |
| <b>Sakstype</b>      | V-sak                                                |
| <b>Saksansvarlig</b> | Vigdis Namtvedt Kvalheim                             |
| <b>Saksbehandler</b> | Anita Ellerås                                        |

---

## Godkjenning av protokoll fra møte 2/2023

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser godkjenner protokoll fra møte 2/2023.

### Bakgrunn

Vedlagt følger protokoll fra møtet 28. august 2023 i Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser. Utkast til protokoll ble 6. september 2023 sendt på sirkulasjon til styrets medlemmer for innspill og kommentarer. Disse er tatt inn i utkastet og markert med rød skrift.

### Vedlegg

PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

| Protokoll fra møte i Porteføljestyret for forsknings- og kunnskapsressurser 28.08.2023 |                                |                                  |
|----------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------|----------------------------------|
| <b>Møte</b>                                                                            | Møte nr. 2/2023                |                                  |
| <b>Dato</b>                                                                            | 28.08.2023                     |                                  |
| <b>Tid</b>                                                                             | Kl. 09.00-12.00                |                                  |
| <b>Sted</b>                                                                            | Digitalt                       |                                  |
| <b>Medlemmer</b>                                                                       |                                |                                  |
| <i>Til stede</i>                                                                       | Kjersti Melberg (leder)        | Ingelin Steinsland               |
|                                                                                        | Maria Carme Torras Calvo       | Tord Tjeldnes                    |
|                                                                                        | Yngve Foss                     | Ellen Hermanrud                  |
|                                                                                        | Geir Arne Rosvoll              | Trude Eikebrokk                  |
|                                                                                        | Lise Amy Hansen                | Tone Fløtten                     |
|                                                                                        | Jan G. Bjålie                  | Pål Vegar Storeheier             |
| <b>Varamedlemmer</b>                                                                   |                                |                                  |
| <i>Til stede</i>                                                                       | Torunn Skofsrud Boger          |                                  |
| <b>Forfall</b>                                                                         |                                |                                  |
|                                                                                        |                                |                                  |
|                                                                                        |                                |                                  |
| <b>Faste observatører</b>                                                              |                                |                                  |
| HK-dir                                                                                 | Katrine Weisteen Bjerde        |                                  |
| Forskningsrådet                                                                        | Johannes Waage Løvhaug         |                                  |
| <b>Sikt</b>                                                                            |                                |                                  |
|                                                                                        | Vigdis N. Kvalheim (div.dir.)  | Dag Kiberg (sekretær)            |
|                                                                                        | Bodil Agasøster                | Anita Kristin Ellerås (sekretær) |
|                                                                                        | Nina Karlstrøm                 | Frode Arntsen                    |
|                                                                                        | Asbjørn Risan                  | Marianne H. Myhren               |
|                                                                                        | Julie Storlie                  | Henrik Tøndel                    |
|                                                                                        | Christopher Autzen (sak 16/23) |                                  |

### Merknader:

For utdypende informasjon til protokoll, se felles presentasjon og saksunderlag fra møtet:

<https://sikt.no/samstyringsmodell/portefoljestyret-forsknings-og-kunnskapsressurser>

## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

| Sak   | Tema                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | Sakstype |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|
| 11/23 | <b>Godkjenning av innkalling og dagsorden</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | V-sak    |
|       | <b>Vedtak:</b><br>Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser godkjente innkalling og dagsorden.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |          |
| 12/23 | <b>Godkjenning av protokoll fra møte 1/2023</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | V-sak    |
|       | <b>Merknader:</b> <ul style="list-style-type: none"><li>Sikt beklaget at protokoll fra møte 1/2023 ble liggende over sommerferien og sendt sammen med saksdokumentene til møte 2/2023. Framover vil utkast til protokoll sendes medlemmene kort tid etter at møtet er holdt.</li><li>I sak 07/23 ble vist til at videreutvikling av Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB) vil kreve oppbemanning og behov for investeringsmidler og varig økning av driftsmidler. Det ble varslet at saken ville komme opp til drøfting i møte 2/2023. Saken er utsatt til et senere møte.</li></ul> <b>Vedtak:</b><br>Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser godkjente protokoll fra møte 1/2023.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |          |
| 13/23 | <b>Orientering fra Sikt</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | O/D-sak  |
|       | <p>Sikt orienterte om følgende saker:</p> <p>A) Kartlegging av brukermedvirkning/produktråd<br/>Det gjennomføres nå i alle Sikts divisjoner en kartlegging av systemer for brukermedvirkning. Dette inngår i arbeidet med å sikre god kontakt med Sikts brukere og kunder som et ledd i å sikre at Sikts produkter og tjenester utvikles og driftes i tråd med brukernes behov. Kartleggingen er også en del av arbeidet med å få på plass produktråd eller tilsvarende på nivå 3 i Samstyringsmodellen.</p> <p>B) Porteføljestyling<br/>Det arbeides nå med en oppdatert Langtidsplan for fellestjenester 2024 – 2026. Dette er en plan og prioriteringer for investeringstiltak i regi av Sikt eller hvor Sikt har en rolle i samarbeid med andre aktører. Planen er rullerende og oppdateres årlig for en ny treårsperiode.</p> <p>Planen beskriver investeringstiltak med finansieringsplan, samt endringer i den årlige brukerfinansierte kontingenten for produkter i forvaltning. Den vil behandles to ganger i Digitaliseringsstyret, med drøfting i september og beslutning i november. I perioden september til november vil langtidsplanen drøftes og anbefales av porteføljestyrene.</p> <p>Porteføljestyret for FK vil drøfte denne på neste møte.</p> |          |

## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|  | <p>C) Søknader til Forskningsrådet og EUs rammeprogram<br/>Divisjonen er med på følgende søknader til Forskningsrådets infrastrukturprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Koordinerte online-paneler for forskning på demokrati og styresett i Norge – KODEM</b><br/>Ny nasjonal forskningsinfrastruktur der UiB, UiO, NTNU, UiT, UiA, UiS, OsloMet, NORCE, ISF, og SIKT deltar. Det samles inn data gjennom 4 online-paneler: medborgerne, folkevalgte og embetsverket.<br/>Sikt sin rolle: arkivere og tilgjengeliggjøre data</li><li>• <b>ACCESS Life Course Database: Upgrade, Expansion and Innovation</b><br/>NorLAG (Den norske studien om livsløp, aldring og generasjon) er en studie ved OsloMet som gir kunnskap om det å eldes i Norge. Så langt er det gjennomført tre runder med datainnsamling (2002, 2007 og 2017). Undersøkelsen følger de samme personene og belyser sentrale livsområder til personer født mellom 1922 og 1966, og deres nære familiemedlemmer (partner, foreldre og barn).<br/><br/>ACCESS LIFE COURSE er infrastrukturen som Sikt sammen med Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet har utviklet for å kunne gi bred og enkel tilgang til de komplekse dataene som NorLAG er.</li><li>• <b>Generations and Gender Programme Norway</b><br/>Målet med tiltaket er å etablere Norge som partner og aktiv bidragsyter til den eksisterende internasjonale forskningsinfrastrukturen «Generations and Gender Programme» (GGP). GGP er en tverrfaglig forsknings- og datainfrastruktur om befolknings- og familiedynamikk, prosessering og formidler tverrnasjonalt sammenlignbare longitudinelle data om livsløpene til kvinner og menn. Forskningsavdelingen i SSB har vært partner i GGP (og dets forløper, Familie- og fertilitetsundersøkelsen) siden starten av programmet, og for tiden er SSB en aktiv partner og konsortiedlem i GGP.<br/><br/>Målsetningen med søknaden er å etablere Sikt som dataarkiv og infrastruktur for GGP for å øke bruken av dataene i tråd med FAIRs veiledende prinsipper for vitenskapelig datahåndtering og forvaltning.</li><li>• <b>Microdata (Sikt prosjektledelse) – cross fair FAIR access to microdata across sectors and disciplines</b><br/>Microdata-prosjektet har vært utviklet gjennom to runder med forskningsrådsfinansieringer. Prosjektet gjennomføres i samarbeid med SSB som hadde prosjektlederskapet i inneværende prosjektperiode. I søknaden til den tredje prosjektperioden vil Sikt ha prosjektledelsen. I tillegg til SSB, vil nå også FHI og Kreftregisteret delta i prosjektet.</li></ul> |  |
|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|



## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                |
|--------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
|              | <p>Søknad til EUs rammeprogram:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>OS-Trail</b></li></ul> <p>OS-Trail er en søknad innenfor EOSC-programmet. Formålet er å få på plass en standardisering av forskjellige tjenester for open science. Sikts bidrag er standardisering av Sikts datahåndteringsplan, samt utveksling av metadata mellom Sikt datahåndteringsplan, CRIS/NVA og data som Sikts produktområde for åpen forskning forvalter.</p> <p><b>Kommentarer:</b><br/>Styret vil komme tilbake til søknadene i forbindelse med behandlingen av Langtidsplan for fellestjenester 2024 – 2026 på neste møte.</p> <p><b>Vedtak:</b><br/>Styret tok sakene til orientering.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                      |                |
| <b>14/23</b> | <b>Fremtidig kostnadsfordeling for Nasjonalt vitenarkiv</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>V-sak</b>   |
|              | <p>Cris/NVA nærmer seg ferdigstilling og i saksfremlegget med vedlegg ble forslag til finansieringsmodell, inkludert modell for brukerbetaling prismodell, <b>inkludert modell for brukerbetaling</b>, lagt frem. Det legges opp til en kombinasjon av finansiering over statsbudsjettet og brukerbetaling.</p> <p>Se presentasjon for utfyllende informasjon.</p> <p><b>Kommentarer:</b><br/>Styret etterspurte en grundigere gjennomgang av det totale kostnadsnivå etter produksjonssetting, og ba om at dette legges fram en sak på neste møte som beskriver og forklarer ressursbehovene de første årene. <b>Styret pekte videre på at det var vanskelig å ta stilling til finansieringsmodell og beløpene som var foreslått før forslag til budsjett og fremtidig rigg for NVA var diskutert.</b> Etter en grundig diskusjon konkluderte derfor styret med å utsette saken til neste møte.</p> <p><b>Vedtak:</b><br/>Saken utsettes til neste møte.</p> |                |
| <b>15/23</b> | <b>Microdata.no</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           | <b>O/D-sak</b> |
|              | <p>Microdata.no er utviklet og eies av Sikt (tidl. NSD) og SSB i fellesskap. Foreløpig er SSB eneste dataeier med data på plattformen. I samarbeid med de sentrale helseregistrene er det et mål at disse skal kunne dele registerdata i microdata.no, som gir mulighet for kobling med demografiske og sosioøkonomiske data fra SSB.</p> <p>Det er søkes om finansiering fra Forskningsrådet for videreutvikling av microdata.no. Sikt, SSB og FHI har sendt inn felles skisse med arbeidstittel «microdata.no Cross-FAIR - FAIR access to microdata across sectors and disciplines». Hovedmålsetningen for søknaden er å etablere mest mulig koblingsbare helseregisterdata på infrastrukturen, samt å fortsette å styrke løsningens funksjonalitet og relevans for både samfunns- og helseforskning.</p>                                                                                                                                                   |                |

## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

|       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |         |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|
|       | <p><b>Kommentarer:</b></p> <p>Porteføljestyret pekte på at plattformen er et viktig produkt med stort brukspotensiale i sektorene. Det arbeides med å øke bruken, men det er, ifølge Sikt, utfordrende å nå ut i forskningsmiljøene. Noe av forklaringen er at denne typen løsning er ny og unik, både i og utenfor Norge, og kan derfor virke fremmed for brukerne. Porteføljestyrets medlemmer oppfordret Sikt og SSB til å satse videre på å nå ut til forskningsmiljøene og kom med gode innspill til nye kontakt og formidlingskanaler.</p> <p><b>Vedtak:</b> Porteføljestyret tok saken til orientering og ber om å få framlagt forslag til prismodell.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |         |
| 16/23 | <b>MODANSA- en modernisering av Sikts infrastruktur for forskningsdata</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | O/D-sak |
|       | <p>MODANSA satsingen dreier seg om å modernisere dagens løsninger for å forvalte, kuratere og tilgjengeliggjøre ikke-surveybaserte data, dvs. kvalitative tekstdata og registerdata, offentlige data, stordata, etc. Saksfremlegget og presentasjonen gikk mer i detalj inn på hvilke datatyper og dataområder det er snakk om. Satsingen er et ledd i arbeidet med å styrke Sikt sin datainfrastruktur. Satsingen så lang har vært microdata.no og Surveybanken, nå skal forskningsdataplattformen videreutvikles slik at flere verdifulle typer data kan lagres, deles og tilgjengeliggjøres på en effektiv måte for brukerne.</p> <p>Tiltaket er foreslått gjennomført i tidsperioden 2024 – 2027 med en totalramme på MNOK 35. Sikt legger opp til en kombinert finansiering med bruk av Sikts risikokapital og ekstern finansiering.</p> <p><b>Kommentarer:</b></p> <p><del>Styret mener satsingen omfatter viktige data for forskningen og støtter at Sikt søker ekstern finansiering.</del></p> <p><b>Vedtak:</b> Porteføljestyret tok saken til orientering.</p> |         |
| 17/23 | <b>Kunnskapsressurser og bibliotek tjenester</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | O/D-sak |
|       | <p>Sikt orientert om produktområdet for kunnskapsressurser og bibliotek tjenester. Dagens tjenestetilbud består hovedsakelig av 3 hovedleveranser:</p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Alma biblioteksystem</li><li>• Oria søkesystem</li><li>• Leganto pensumlistesystem</li></ul> <p>Tjenesteleveransene er organisert som to konsortier; BIBSYS-konsortiet (brukere av Alma og Oria) og Pensumlistekonsortiet (brukere av Leganto). BIBSYS-konsortiet har 78 deltakende institusjoner, mens Pensumlistekonsortiet har 26 institusjoner.</p> <p>Hvert konsortium har et konsortiumstyre med representanter fra deltakerinstitusjonene. Det er også opprettet ulike faggrupper som bistår Sikt</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |         |

## PS-FK-22-23 Vedlegg: Protokoll fra møte 2/2023

Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør

Porteføljestyret for  
forsknings- og kunnskapsressurser

|              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |  |
|--------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--|
|              | <p>med råd og anbefalinger basert på brukerbehov i tjenesteleveranse/-utviklingen.</p> <p><b>Kommentarer:</b><br/>Porteføljestyret viste til at faggruppene er viktige i brukermedvirkningen. Videre at tjenestene ikke bare er viktige for forskere, men også for studenter.</p> <p>Styret ba om å bli holdt orientert om arbeidet med tjenestene, inkludert anskaffelsesprosessen.</p> <p><b>Vedtak:</b> Porteføljestyret tok saken til orientering.</p> |  |
| <b>18/23</b> | <b>Eventuelt og møteplan for høsten 2023</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |  |
|              | <ul style="list-style-type: none"><li>Katrine Weisteen Bjerde, HK-dir, informerte om arbeidet med kartlegging av tilstanden i UH-sektoren for digital omstilling.</li></ul> <p>Sikt sender ut forslag (doodl) til møtetidspunkter for høsten -23 i etterkant av møtet.</p>                                                                                                                                                                                 |  |
|              | <b>Oppsummering og evaluering</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |  |
|              | <p>Styreleder takket for et godt gjennomført møte med gode innspill, saksunderlag og presentasjoner. Styret foreslo at orienteringene fra Sikt i den grad der er tidsmessig mulig, beskrives kort i saksinnkallingen.</p>                                                                                                                                                                                                                                  |  |

## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                      |                                                      |
|----------------------|------------------------------------------------------|
| <b>Til</b>           | Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser |
| <b>Dato</b>          | 05.10.2023                                           |
| <b>Saksnummer</b>    | 23/23                                                |
| <b>Saksarkivnr.</b>  | 23/00000                                             |
| <b>Sakstype</b>      | O-sak                                                |
| <b>Saksansvarlig</b> | Vigdis Namtvedt Kvalheim                             |
| <b>Saksbehandler</b> | Anita Ellerås                                        |

---

## Orientering fra Sikt

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser tar sakene til orientering.

### Bakgrunn

#### Chris/NVA

Det foreligger nå en plan for innføringen av Nasjonalt vitenarkiv (NVA).

Innføringen starter i november 2023 med overlevering av en første versjon til utvalgte brukerinstitusjoner. Da starter en intensiv testperiode for å få sjekket at de mest sentrale tilbakemeldingene fra tidligere tester er ivaretatt, samt å få tilbakemelding på de delene som av funksjonaliteten som ikke har vært brukbarhetstestet.

Full overgang til NVA vil skje etter april 2024. Da vil alle institusjoner få anledning til å ta i bruk NVA med full funksjonalitet og innhold. Tilbakemeldinger på hva som fungerer og hva som eventuelt må justeres på vil gi Sikt verdifull innsikt til bruk for videreutvikling av tjenesten. Videreutvikling, feilretting og forbedring vil være en kontinuerlig prosess.

NVI-rapporteringen for 2023 vil foregå i Cristin, dette for å gi institusjonene god tid til utprøving av den nye løsningen og redusere risiko.

#### Styret for BIBSYS-konsortiet

Dagens styre for BIBSYS-konsortiet ble oppnevnt av Tjenesterådet for forskning, og medlemmene ble oppnevnt med en funksjonstid på 3 år.

Inneværende styreperiode går mot slutten og i tråd med dagens konsortieavtale og prosedyre for oppnevning av styret beskrevet i retningslinjene vil det i løpet av oktober gå ut en henvendelse til UHR, FFA, helsesektoren og Nasjonalbiblioteket om å nominere kandidater. Saken vi deretter gå til

## **Saksdokument**

### **Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser**

porteføljestyret for forskning og kunnskapsressurser som oppnevner basert på innkomne forslag og innstilling fra Sikt.

Sikt foreslår at dagens prosedyre for oppnevning av styre videreføres innenfor rammen av den nye samstyringsmodellen og at retningslinjene oppdateres i tråd med dette.

Saken er diskutert i BIBSYS-styret som sluttet seg til prosedyren. Det ble foreslått å sende invitasjon til å foreslå kandidater til alle helseinstitusjonene i konsortiet i tillegg, i mangel av et overordnet organ på linje med UHR-B for helsesektoren.

### **Vedlegg**

PS-FK-23-23 Vedlegg: Plan for innføring av Nasjonalt vitenarkiv er bestemt (Informasjonsbrev)

PS-FK-23-23 Vedlegg: Retningslinjer for BIBSYS-konsortiet

Adresseinformasjon fylles inn ved ekspedering. Vår dato  
Se mottakerliste nedenfor.

Deres dato

28.09.2023  
Vår referanse  
23/00922-1

Deres referanse

Ugradert

Vår saksbehandler  
Frode Arntsen

## Plan for innføring av Nasjonalt vitenarkiv er bestemt

Det foreligger nå en revidert og avklart plan for innføringen av Nasjonalt vitenarkiv (NVA).

I november i år vil innføringen av NVA begynne, i tråd med anbefalingen fra styringsgruppen for Cris/NVA-prosjektet. Da blir en første versjon av løsningen overlevert til brukerinstitusjonene, som vil teste ut tjenesten i sin helhet.

På dette tidspunktet skal tilstrekkelig og nødvendig funksjonalitet etter planen være ferdig utviklet. Full overgang til NVA vil skje etter april 2024 etter en lengre periode med brukertesting.

En oppdatert tidsplan og oversikt over aktivitetene framover er tilgjengelig på prosjektet sitt nettsted.

### NVI-rapportering for 2023 i Cristin

NVI-rapporteringen for 2023 vil skje via Cristin som tidligere år. Begrunnelsen for dette valget, framfor å utføre rapporteringen i NVA, er å gi institusjonene god tid til utprøving av den nye løsningen, og redusere risiko som gjerne følger med nye løsninger og nye arbeidsprosesser.

Når NVI-rapporteringen er levert, og tilbakemeldingene fra brukertestene gjennomgått, vil full overgang til NVA iverksettes for alle brukerinstitusjonene. NVA vil da erstatte Cristin og dagens lokale vitenarkiver fullt og helt.

### Testperiode for alle

Ved overlevering i november starter en periode med grundig testing av tjenesten. For å gjennomføre dette blir det etablert et todelt testopplegg:

1. **En kort og intensiv testperiode med noen få brukerinstitusjoner** som blir pekt ut av UHR og FFA, der representanter for institusjonene vil gjøre helhetlige tester sammen med Sikt. Institusjonene som bidrar inn her vil ha komplekse og tunge behov, og vil gjennomføre helhetlige tester av løsningen, i tett samarbeid med Sikt. Hensikten er å få sjekket ut at de mest sentrale tilbakemeldingene fra tidligere tester er ivarettatt, samt å få en rask tilbakemelding på de delene av funksjonaliteten som ikke har vært brukbarhetstestet.
2. **En lengre testperiode der alle brukerinstitusjoner** får anledning til å prøve ut NVA med full funksjonalitet og innhold, og der tilbakemeldingene til Sikt blir samlet inn og koordinert via UHR og FFA. Dette inkluderer å teste funksjonalitet rundt registrering i ett system (vs. dagens to), en mer automatisert import av fulltekst og ny arbeidsdeling rundt fulltekst som nå kun skal behandles av én institusjon.



For oss i Sikt innebærer denne perioden at vi får verdifulle tilbakemeldinger på hva som fungerer, og hva som eventuelt må justeres på – på kort og lengre sikt. For brukerinstitusjonene innebærer denne perioden at dere kan tilpasse egne rutiner og arbeidsprosesser, og gjøre eventuelle andre lokale tilpasninger.

Merk at det må foreligge en signert databehandleravtale med den enkelte institusjon før tilgang til testperioden kan gis.

### Videreutvikling av NVA

Det som leveres i november er en første versjon av en ny løsning som skal videreutvikles etter tilbakemeldinger fra brukerne. Den nye løsningen inneholder all viktig funksjonalitet fra oppstart av, samtidig som videreutvikling, feilretting og forbedring vil foregå kontinuerlig. En oversikt over hva som til enhver tid er under utvikling, samt hvilke prioriteringer som gjøres blant alle innmeldte brukerbehov - og ønsker, vil bli tilgjengeliggjort i løpet av kort tid på tjenesten sitt hjelpesenter, som lanseres snarlig på nettsidene våre.

### Fakta om NVA

**Nasjonalt vitenarkiv (NVA)** skal gi oversikt over norsk forskning, gjør publikasjoner åpent tilgjengelig, og tilrettelegger for gjenbruk av data. Tjenesten skal bidra til å realisere regjeringens mål om at alle norske vitenskapelige artikler finansiert av offentlige midler skal være åpent tilgjengelige innen 2024.

**Cris/NVA-prosjektet** handler om å etablere en felles nasjonal løsning for forskningsinformasjon og vitenarkiv, som skal erstatte dagens institusjonelle vitenarkiver og Cristin. Cris/NVA er et prosjektnavn, og viser til at løsningen samler informasjon fra dagens Cristin (Current Research Information System in Norway) og informasjon fra vitenarkivet i én løsning.

*Med vennlig hilsen*

Vigdis Namtvedt Kvalheim  
Divisjonsdirektør

Frode Arntsen  
Fadirektør

*Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen håndskrevne signaturer.*

# Retningslinjer for BIBSYS-konsortiet

Retningslinjene ble anbefalt av Tjenesterådet for forskning den 8. oktober 2020 og stadfestet av ledermøtet i Unit – Direktoratet for IKT og fellestjenester i høyere utdanning og forskning den 13. oktober 2020.

1. januar 2022 ble Unit en del av Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør. Tidligere omtaler av Unit i retningslinjene er blitt endret til Sikt.

## 1: Bakgrunn

BIBSYS-konsortiet er en videreføring av Biblioteksystem-konsortiet som tidligere ble organisert av BIBSYS. BIBSYS-konsortiet administreres av Sikt – Kunnskapssektorens tjenesteleverandør, som også er en aktiv samarbeidspartner i konsortiet.

## 2: Formål

BIBSYS-konsortiet har som formål å bidra til at bibliotek tjenester gir størst mulig nytte og verdi for norsk universitets- og høyskolesektor og andre relevante sektorer (heretter kalt ”sektorene”).

Konkret skal konsortiet sørge for at sektorene sikres gode og kostnadseffektive bibliotek tjenester gjennom samarbeid om bibliotekfaglige fellessystemer og deres innhold samt sikre brukermedvirkning og innflytelse for det enkelte produkt eller tjeneste.

Ved å ivareta det tekniske og praktiske perspektivet skal konsortiet bistå Tjenesterådet og tjenesteområdeansvarlig i utredninger og komme med anbefalinger når det gjelder den videre retningen til tjenesten. BIBSYS-konsortiet består av de institusjoner/bibliotek som bruker det eller de felles besluttede biblioteksystem/-tjenester. Det er essensielt å ha en løpende og god kommunikasjon mellom BIBSYS-konsortiet og Sikt.

BIBSYS-konsortiet skal ha et styre som skal være bindeledd mellom konsortiets medlemmer og Tjenesteråd for forskning. Styret skal bidra til brukermedvirkning og innflytelse over de produkter og tjenester som inngår i BIBSYS-konsortiets tjeneste- og systemportefølje.

Sikt er konsortiets representant overfor eksterne. Staten, representert ved Sikt, eier BIBSYS-konsortiets felles registre. Sikt ivaretar funksjonen som tjenesteområdeansvarlig. Sikt arbeider innenfor de rammer som gjelder for statlig egenregi. Tjenester som utvikles av konsortiet vil være et sameie for de institusjoner som deltar i konsortiet. Konsortiets retningslinjer er forankret i tjenesterådet.

## 3: BIBSYS-konsortiets styre



Styret arbeider innenfor de rammer som styringsmodellen for digitalisering i høyere utdanning og forskning gir. Styret rapporterer til Tjenesteråd for forskningstjenester og Sikt er sekretariat for styret. Styrets leder deltar i relevante saker på Tjenesterådets møter med tale- og forslagsrett.

Bibliotek tjenestene er styrets ansvarsområde, men styrets medlemmer skal likevel se til, og være informert om andre tjenester innenfor forskningstjenesteområdet, for å støtte Tjenesterådet i å ivareta en helhetlig tilnærming til forskningstjenesteområdet.

## **4: Styrets oppgaver**

Målet er at styret behandler alle saker av større betydning for BIBSYS-konsortiet. Styrets oppgaver er basert på formålet og består hovedsakelig av følgende:

- Vedta budsjett og leveranseplan for kommende år for bibliotek tjenestene, og bidra inn i tjenesterådets arbeid med 3-årige veikart og budsjetter for disse tjenestene.
- Inneha kompetanse på bibliotek tjenestene og andre teknologier og tjenester som grenser opp til disse.
- Gjennomføre vedtak i forbindelse med innføringen av nye systemer/tjenester, videreutvikling av disse og i tillegg evt nedleggelse/avvikling av eksisterende tjenester/system.
- Bidra til å utrede teknologier, problemstillinger og prosjektforslag på oppdrag fra tjenesterådet. Styret kan trekke inn ekstra ressurser/kompetanse ved behov.
- Være en diskusjonspartner og aktiv bidragsyter når det gjelder problemstillinger relatert til forskningstjenestene.
- Delta i fagfora (forum, råd, utvalg organisert innenfor sektorene eller f.eks. av eksterne leverandører) som tjenesterådets representant der det er naturlig. Styrets medlemmer kan bli bedt om å bidra til andre oppgaver, da listen ovenfor ikke er ment å være uttømmende. Saker kan legges frem for styret av Tjenesterådet for forskningstjenester eller av Sikt. Videre kan de institusjonene/bibliotekene som deltar BIBSYS-konsortiet fremme saker, og styret selv kan ta opp saker på eget initiativ. Styret skal årlig foreta en evaluering av egen virksomhet, evalueringen sendes Tjenesteråd for forskningstjenester.

## **5: Oppfølging av saker som er behandlet**

Styrets vedtak og tilrådinger skal fremgå av referatet fra møtet. Referatene legges frem for Tjenesterådet til orientering. Styrets vedtak og tilrådinger skal fremgå som en del av premissgrunnlaget i forbindelse med Tjenesterådets, fagutvalgets og evt Digitaliseringsstyrets behandling av for eksempel 3-årige veikart med tilhørende budsjett, og skal følge med saken når den legges frem for øvrige organer i styringsmodellen.

## **6: Oppnevning av styre for BIBSYS-konsortiet**

Styret skal ha 8 medlemmer, hvorav ett fra Nasjonalbiblioteket. Medlemmene skal reflektere bredden i virksomhetene i sektorene både med hensyn til behov og størrelse, samt representere konsortiet som helhet, og skal ha tilknytning til bibliotekledernivået.

Styrets medlemmer skal ha innsikt i bibliotekenes overordnede og strategiske behov samt kompetanse på relevante områder for konsortiets virksomhet. I den grad det benyttes ulike løsninger innenfor tjenestedomenet er det en fordel om dette reflekteres i sammensetningen av styret.

Styret oppnevnes av Tjenesterådet for 3 år av gangen, etter forslag fra Universitets- og høyskolerådets bibliotekutvalg (UHR-B) som foreslår inntil 10 medlemmer. Helsesektoren og Forskningsinstituttene fellesarena (FFA) kan foreslå et medlem hver. Nasjonalbiblioteket foreslår selv sitt medlem i styret.

Tjenesterådet gjør en utvelgelse blant de foreslåtte i henhold til følgende kriterier, så langt det lar seg gjøre:

- Medlemmene skal komme fra ulike institusjoner i sektoren.
- Medlemmene skal komme fra institusjoner med ulik størrelse.
- Medlemmene skal komme fra institusjoner med ulik geografisk plassering.
- Man skal tilstrebe lik kjønnsfordeling.

Styret velger selv sin leder. Styrets medlemmer deltar i kraft av sin funksjon og kompetanse på vegne av hele sektoren, og skal benytte erfaringer fra egen virksomhet for å ivareta et felles sektorperspektiv.

Sikt er sekretariat for BIBSYS-konsortiets styre.

## **7: Faggrupper**

Styret for BIBSYS-konsortiet kan opprette en eller flere faggrupper som skal bistå styret i dets arbeid på et mer faglig og detaljert nivå. Sikt kan foreslå for styret at det etableres faggrupper ved behov.

## **8: Bibliotekledermøte**

Det holdes et årlig bibliotekledermøte av maksimalt 3 timers varighet under BIBSYS-konferansen eller annet egnet møtested. Formålet med møtet er en faglig dialog mellom biblioteklederne på institusjoner som bruker bibliotek tjenestene og Sikt.

Sikt er ansvarlig for møtet, og styreleder og styret deltar i tillegg til Tjenesterådets leder.

## **9: Deltakelse fra Sikt i styrets arbeid**

Direktøren for Sikt oppnevner en ansatt ved Sikt som deltar på styrets hhv faggruppen(e)s møter, samt på bibliotekledermøtet, med tale- og forslagsrett. Ytterligere Sikt-ansatte kan møte hvis dette er påkrevet for å få sakene tilstrekkelig faglig belyst.

Det skal være et årlig møte mellom styrets leder, leder for tjenesterådet og divisjonsdirektør for forsknings- og kunnskapsressurser i Sikt, for å sikre et best mulig samarbeid.

## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                       |                             |
|-----------------------|-----------------------------|
| <b>Til</b>            | Porteføljestyret            |
| <b>Dato</b>           | 05.10.2023                  |
| <b>Saksnummer</b>     | 24/23                       |
| <b>Saksarkivnr.</b>   | 23/NNNN                     |
| <b>Sakstype</b>       | O/D-sak                     |
| <b>Saksansvarlig</b>  | Vigdis Kvalheim             |
| <b>Saksbehandlere</b> | Julie Storlie og Dag Kiberg |

## Porteføljestatus etter 2. tertial

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar saken til orientering.

### Bakgrunn

Med bakgrunn i revidert Samstyringsmodell og opprettelse av porteføljestyre, er formålet med denne saken å orientere om status for Forskning og kunnskapsressursers produktporteføljer og investeringstiltak. Hensikten med rapporten er å tilrettelegge for prioriteringer, skape oversikt over økonomi og forutsigbarhet om endringer, håndtere risiko, samt følge opp gevinster og nytteeffekter.

### Vurdering

Første porteføljestyremøtet for Forskning og kunnskapsressurser ble gjennomført i Bergen i juni. Hensikten var å etablere styret, samt gi styret en god oversikt over porteføljen. Det var avsatt tid til å reflektere og samrå både om forventninger til arbeidet i styret, roller, ansvar og arbeidsform. Også møtet i august og dette møtet benyttes til å gi styrets medlemmer oversikt over produkter som utvikles og forvaltes av divisjonen. I det videre arbeidet vil det legges vekt på tydeliggjøring av status og utvikling på produktområdene. Dette omfatter brukerfinansierte og bevilgningsfinansierte produkter, produkter styrt som konsortia, produkter som utvikles i partnerskap (flerfinansierte produkter), EU-prosjekter og øvrige prosjekter.

Status per i dag er at det for produkter som er i forvaltning og kontinuerlig utvikling er det stabil drift. Etablering av produktstrategier har god fremdrift og vil for de fleste områdene kunne legges fram for Porteføljestyret i november. Produktstrategiene hensyntar informasjonssikkerhet og personvern, samt produktivitet, kostnadsreduksjoner og avvikling der det er relevant. Det



arbeides for tiden også med å få på plass kompetansestrategier for seksjonene. Disse vil være knyttet opp med produktstrategiene og vil bli presentert for porteføljestyret.

Flere produkter tas i bruk av flere kunder og brukere, og utnyttelsesgraden øker, herunder Personverntjenester, Microdata, Dataforvaltning og Forskningsinformasjon (nye Cris/NVA).

For investeringstiltak vil lanseringen av Cris/NVA føre til at to produkter (vitenarkiv/Brage og Cristin) i 2024 bli erstattet med ett produkt (Cris/NVA), og gi potensial for å legge ned lokale løsninger. I november starter innføringen av Nasjonalt vitenarkiv (NVA). Da blir en første versjon av løsningen overlevert til brukerinstisusjonene som skal teste ut tjenesten. For Microdata og Surveybanken (Dataforvaltning) er det tilført nye data og bedre funksjonalitet for brukerne.

Tabell 1 Status porteføljen for Forskning og kunnskapsressurser, per september 2023

| Produkt-<br>område                         | Status drift                                                       | Status investerings-<br>tiltak | Antall kunder*<br>(31.12.2022 / endring<br>hittil i år 2023) | Økonomi<br>Resultat inkl risikokapital 2023 (MNOK) |             |           | Risiko**                                                           | Status produkt-<br>strategi |
|--------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------|--------------------------------|--------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------|-------------|-----------|--------------------------------------------------------------------|-----------------------------|
|                                            |                                                                    |                                |                                                              | Budsjett                                           | Prognose T2 | Avvik     |                                                                    |                             |
| Personvern                                 | Stabilit og i utvikling:<br>Automatisert<br>Vurdering Digital DPIA | Ikke relevant i 2023           | 130/+6                                                       | -1                                                 | -0,8        | +0,2      | Revidering<br>av mønsteravtale<br>og finansieringsmodell           | Til PS 11/23                |
| Kunnskapsressurser/<br>bibliotekstjenester | Stabil drift                                                       | Ikke relevant i 2023           | 82/-2                                                        | -0,05                                              | -0,07       | -0,02     | Tjenesten er i stabil<br>drift. Prosess mot<br>ny kontrakt startet | Til PS 02/24                |
| Forsknings-<br>informasjon                 | Stabil drift                                                       |                                | 78/0                                                         | 0,6                                                | -8          | -8        | Leveranser har<br>god kvalitet –<br>forsinket ift plan             | Til PS 11/23                |
| Dataforvaltning                            | Stabil drift                                                       | Ikke relevant i 2023           | 19***/0                                                      | -4                                                 | -3          | +1        | Ikkingskapasitet og –<br>finansiering                              | Til PS 11/23                |
| Microdata                                  | Stabil drift                                                       |                                | 105/+9<br>(virksomheter,<br>ikke kunder)                     | -0,8                                               | -0,8        | -         | Finansiering 2024                                                  | Til PS 11/23                |
| Åpen forskning                             | Stabil drift                                                       | Ikke relevant i 2023           | 130                                                          | -1                                                 | -1          | -         |                                                                    | Til PS 11/23                |
| <b>Produktporteføljen<br/>oppsummert</b>   |                                                                    |                                | <b>188/+13</b>                                               | <b>-6</b>                                          | <b>-14</b>  | <b>-8</b> |                                                                    |                             |

\*Antall kunder er antall fakturerte kunder for brukerfinansierte produkter per 31.12.2022

\*\*Usikkerheter kan også kommuniseres som risiko

\*\*\*19 kunder på dataforvaltning med over 200 000 brukere.

Økonomi er inkl. bruk av Sikt sin risikokapital. Se vedlegg 1 for detaljer.

På plan/  
Lav risiko Forsinket, kan komme  
på plan med tiltak/  
Middels risiko Etter plan/  
Høy risiko Trend

Som det går fram av tabellen ovenfor er risiko for produktporteføljen i hovedsak knyttet til foreløpig usikkerhet i forhold til finansiering og finansieringsmodell. Det er også utfordrende for enkelte kompetanseområder, å sikre nok kapasitet. Dette er imidlertid noe det arbeides med, bl.a. gjennom "riktig" rekruttering, rekrutteringstiltak og intern kompetansebygging. Driften er, som nevnt, stabil og god for alle produktområdene, samtidig som det er fokus på utvikling av produktene (se sak PS-25-23).



## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                     |                  |
|---------------------|------------------|
| <b>Til</b>          | Porteføljestyret |
| <b>Dato</b>         | 05.10.2023       |
| <b>Saksnummer</b>   | 25/23            |
| <b>Saksarkivnr.</b> | 23/00000         |
| <b>Sakstype</b>     | O-sak / D-sak    |

|                       |                             |
|-----------------------|-----------------------------|
| <b>Saksansvarlig</b>  | Vigdis Namtvedt Kvalheim    |
| <b>Saksbehandlere</b> | Julie Storlie og Dag Kiberg |

---

## Langtidsplan for fellestjenester i FK 2024 – 2026

### Forslag til vedtak

Utkast til langtidsplan for fellestjenester i Forsknings – og kunnskapsressurser er drøftet, og innspill til langtidsplanen tas med i det videre arbeidet.

### Bakgrunn

Langtidsplanen for fellestjenester 2024 – 2026 beskriver investeringstiltak med finansieringsplan, samt endringer i den årlige brukerfinansierte kontingenten for produkter i forvaltning. Langtidsplanen vil behandles to ganger i Digitaliseringsstyret, med drøfting i september og beslutning i november. I perioden september til november vil langtidsplanen drøftes og anbefales av porteføljestyrene. Langtidsplanen oppdateres årlig.

Formålet med langtidsplanen er å bidra til realisering av strategier, mål og handlingsplaner. Planen legger til rette for prioritering, planlegging og finansiering i et treårsperspektiv, og skal gi en helhetsoversikt som bidrar til forutsigbarhet, involvering og bedre beslutninger. Langtidsplanen er også utgangspunkt for beslutning om ramme for felles investeringsmidler.

Langtidsplanen er forankret i handlingsplanen for digital omstilling i universitets- og høgskolesektoren Og Langtidsplan for forskning og høyere utdanning. I november 2022 besluttet Digitaliseringsstyret langtidsplanen for 2023 – 2025, og planen som legges frem nå, er en oppdatert versjon av denne for den delen som gjelder Forsknings- og kunnskapsressurser.

### Vurdering

#### Investeringer

Investeringstiltak er igangsatte, planlagte og omsøkte tiltak for kommende treårsperiode. Tiltakene har flere finansieringskilder. For FK gjelder det satsinger over Statsbudsjett med beslutninger i Stortinget, konkurransebaserte tilskudd, samt noen tiltak finansiert gjennom kontingent (brukerbetaling). Tallene for fellessøknader sammen med partnere til Forskningsrådet beskriver det totale finansieringsbehovet, og ikke Sikt sin andel.



Tabellen under viser estimert investeringsbehov for 2024-2026 for tiltak i langtidsperioden, og status for avklaring om finansiering. Planen vil eventuelt oppdateres etter behandling i porteføljestyret.



| Investeringstiltak                                                | Estimat 2024 | Estimat 2025 | Estimat 2026 | Totalt 2024-2026 | Kommentar                                                                                              | Status avklart finansiering 2024 |
|-------------------------------------------------------------------|--------------|--------------|--------------|------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------|
| <b>Bevilgning statsbudsjett</b>                                   |              |              |              |                  |                                                                                                        |                                  |
| MODANSA: Datasamlinger om det norske samfunn                      | 8            | 9            | 8            | 25,0             | Satsingsforslag                                                                                        | Til avklaring                    |
| Utvikling av nasjonal infrastruktur for bibliometri               | 2,5          | 4,4          | 4,5          | 11,4             | Satsingsforslag                                                                                        | Til avklaring                    |
| <b>Sum bevilgning</b>                                             | <b>10,5</b>  | <b>13,4</b>  | <b>12,5</b>  | <b>36,4</b>      |                                                                                                        |                                  |
| <b>Investeringer med kontingent</b>                               |              |              |              |                  |                                                                                                        |                                  |
| Anbud biblioteksystem                                             | 1,5          | 1,5          | 1,5          | 4,5              | Bruk av oppspart kontingent. Styres av konsortiestyret                                                 | Avklart                          |
| <b>Sum investeringer med kontingent</b>                           | <b>1,5</b>   | <b>1,5</b>   | <b>1,5</b>   | <b>4,5</b>       |                                                                                                        |                                  |
| <b>Samarbeidssøknader til Forskningsrådet</b>                     |              |              |              |                  |                                                                                                        |                                  |
| Microdata                                                         | 22           | 25           | 22           | 69               | Felles søknad til Forskningsrådet. Sikt, SSB og FHI er partnere                                        | Til avklaring                    |
| Access Life Course Database: Upgrade, Expansion and Innovation    | 2,6          | 3,6          | 3,3          | 10               | Felles søknad til Forskningsrådet. OsloMet er eier og Sikt er bidragsyter.                             | Til avklaring                    |
| KODEM: Koordinerte online-paneler, demokrati og styresett i Norge | ?            | ?            | ?            | ?                | Felles søknad til Forskningsrådet. UiB er eier og Sikt er bidragsyter. Estimaten er underutarbeidelse. | Til avklaring                    |
| Generations and Gender Programme Norway                           | 9,9          | 9,8          | 5,9          | 25,6             | Felles søknad til Forskningsrådet. SSB er eier og Sikt er bidragsyter. Usikkerhet om estimatene.       | Til avklaring                    |
| <b>Sum søknader Forskningsrådet</b>                               | <b>34,5</b>  | <b>38,4</b>  | <b>31,2</b>  | <b>104,1</b>     |                                                                                                        |                                  |
| <b>Totalt</b>                                                     | <b>46,5</b>  | <b>53,3</b>  | <b>45,2</b>  | <b>145,0</b>     |                                                                                                        |                                  |



## Beskrivelse av tiltakene

|                                             |             |                                 |
|---------------------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>Data om det norske samfunn (MODANSA)</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                                             | Periode:    | 2024 – 2027                     |
|                                             | Ansvarlig:  | Sikt                            |
|                                             | Status:     | Planlagt                        |

Data om det norske samfunn er datasamlinger av historiske data tilbake til slutten av 1700-tallet. Samlingene omfatter i hovedsak Kommunedatabasen, Forvaltningsdatabasen, Data om det politiske system (PolSys) og Kirkedatabasen. Sikt har som oppdrag å arkivere, tilrettelegge og formidle disse dataene til forskning og analyse. Produktet finansieres i dag av Kunnskapsdepartementet og Kirkerådet. Datasamlingene er et resultat av en stor og bevisst satsing fra Norges forskningsråd (NFR) gjennom mange tiår og et forpliktende samarbeid mellom forskningsmiljøene representert ved Sikt og sentrale dataprodusenter, særlig Statistisk sentralbyrå. Det kanskje viktigste resultatet av denne satsingen er Kommunedatabasen, som er Sikt (NSDs) mest brukte datatilbud gjennom tidene. Tjenesten har i dag utfordringer knyttet bl.a. til tungvint oppdatering, drift og brukerstøtte. De eldre løsningene oppfyller i svært begrenset grad krav til universell utforming og FAIR-prinsippene. Gjennom MODANSA ønsker man derfor å utvikle Sikt's forskningsdataplatteform, som i dag er innrettet mot kvantitative surveydata til å håndtere, kuratere og lagre ikke-surveybaserte data, dvs. kvalitative tekstdata og registerdata, offentlige data, stordata, etc. Målet er å styrke Sikt sin datainfrastruktur generelt, slik at flere verdifulle typer data vil løftes opp. Det betyr at investeringen i MODANSA vil ha nytte utover datasamlingene under «Data om det norske samfunn». Sikt vil bli i stand til å ta imot, gi merverdi til og tilgjengeliggjøre flere ulike sammensetninger av forskningsdata. MODANSA er et moderniseringstiltak for datainfrastruktur som skal bidra til flere nytteeffekter for brukerne:

1. Universell utforming
2. Oppfylld av FAIR-prinsippene
3. Tilgjengelighet for brukerne som skaper økt utnyttelse av data, deriblant offentlige data.

Videre skal satsingen modernisere drift og vedlikehold. Dataene er driftet i eldre løsninger som i liten grad oppfyller krav til universell utforming og FAIR-prinsippene.

Tiltaket er foreslått gjennomført i tidsperioden 2024 – 2027 med en totalramme på MNOK 35.

Finansiering av satsingen er under avklaring.

Satsingen er foreslått med bakgrunn i [«Rapport om modernisering av data om det norske samfunn»](#).

|                                                                  |             |                                 |
|------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>Utvikling av nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB)</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                                                                  | Periode:    | 2024 – 2027                     |
|                                                                  | Ansvarlig:  | Sikt                            |
|                                                                  | Status:     | Planlagt                        |

Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB) er en nasjonal database med bibliometriske data på forskning fra hele verden. Formålet er å tilby norske forskingsinstitusjoner data til analyse av norsk og internasjonal forskning, for å gjøre forskningen bedre.

Fullt datasett med alle årganger fra 1980.d.d. ble tilgjengelig fra 2021. NIB benyttes i produksjon av Indikatorrapporten, til evalueringer og i forskningsprosjekter. Bibliometriforum er et brukernettsverk bestående av 40 institusjoner som jobber aktivt med bibliometri og er opptatt av forskningsevaluering. Det er i dag opptil 15 brukere ved NIFU, NFR, OsloMet, UiB, UiT og Sikt. Produktet finansieres av Kunnskapsdepartementet. Produktet er i dag lite brukervennlig og med begrenset skalering til flere brukere og virksomheter.

Tiltaket vil bidra til flere nytteeffekter:

1. Mer funksjonalitet og forbedret brukergrensesnitt.
2. Bedre datagrunnlag og mulighet for kobling til data i andre systemer.
3. Mindre behov for bruk av lokale ressurser og individuelle innkjøp av kommersielle systemer.





Med tilrettelegging av data og brukergrensesnitt, som senker brukerterskelen, forventes det at bruken av produktet kan øke fra dagens 13 brukere på 5 institusjoner, til flere brukere på hver av de mer enn 60 institusjonene som hittil har vist interesse for NIB-data.

Finansieringen er under avklaring, og er estimert til MNOK 15.

Tiltaket er foreslått med bakgrunn i rapporten Behovs- og mulighetsstudie for Nasjonal infrastruktur for bibliometri (NIB), desember 2022, fra en arbeidsgruppe bestående av deltakere i Bibliometriforum.

Arbeidsgruppen ble oppnevnt av tjenesterådet for forskningstjenester.

|                              |             |                                 |
|------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>Anbud biblioteksystem</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                              | Periode:    | 2023 – 2025                     |
|                              | Ansvarlig:  | Sikt                            |
|                              | Status:     | Pågående                        |

Sikt skal levere gode og kostnadseffektive bibliotekstjenester til forskning og høyere utdanning, slik at bibliotekene kan gi sine brukere tilgang til de ressursene de trenger for læring og forskning.

Dagens tjenestetilbud innen bibliotekstjenester består av tre hovedleveranser:

- Alma biblioteksystem: et moderne biblioteksystem som inneholder alle funksjoner for å drifte et bibliotek
- Oria søkesystem: en felles søkeportal til det samlede materialet som finnes ved de fleste fag- og forskningsbibliotek i Norge
- Leganto pensumlistesystem: et system for opprettelse, vedlikehold og tilgang til pensumlister for faglærere og studenter.

Tjenesteleveransene er organisert i to konsortier: BIBSYS-konsortiet med 78 institusjoner og Pensumlistekonsortiet med 26 institusjoner. Tjenestene er brukerfinansierte via årlig avgift for medlemskap i konsortiene.

Kontrakten med nåværende leverandør av bibliotekstjenestene er tidsavgrenset og har en varighet ut 2025. Sikt har sammen med styret for BIBSYS-konsortiet startet en prosess for å danne grunnlag for en ny anskaffelse. Gjennom ulike typer innsynsarbeid som brukertilfredshetsundersøkelse, scenario-analyse og RFI har vi undersøkt markedet og forsøkt å få svar på trender og fremtidige brukerbehov. Det er etablert et anskaffelsesprosjekt med en styringsgruppe som består av medlemmer fra styret i BIBSYS-konsortiet. Det planlegges en spørreundersøkelse blant biblioteklederne før utarbeidelse av kravspesifikasjon for anbudsrunder.

Prosessen med anbudsrunder og tilhørende aktiviteter finansieres via den årlige konsortieavgiften samt oppsparte midler.

For mer informasjon: [Veien videre - bibliotekstjenester](#)

|                               |             |                                   |
|-------------------------------|-------------|-----------------------------------|
| <b>Microdata – cross fair</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser   |
|                               | Periode:    | 2024 – 2028                       |
|                               | Ansvarlig:  | Sikt i partnerskap med SSB og FHI |
|                               | Status:     | Planlagt                          |

Microdata.no er datainfrastruktur hvor forskere, analytikere og studenter får umiddelbar og fleksibel tilgang til kobling og analyse av store mengder registerdata som er tilgjengeliggjort der.

Dataprodusenter som Statistisk sentralbyrå, Kreftregisteret og andre offentlige og private dataprodusenter og -eiere kan selvbetjent dele sine registerdata i microdata.no, til bruk for forskning og analyse.

Produktet kontrollerer all databruk gjennom et automatisert anonymiserende grensesnitt, som hindrer at sluttbrukerne får se eller kan laste ned/printe ut personopplysninger, noe som gjør søknader eller dokumentasjon av behandlingsgrunnlag unødvendig. Tilgangen gjelder for ansatte eller studenter ved en institusjon som har tegnet avtale om bruk av microdata.no.

Foreløpig er SSB eneste dataeier med data på plattformen. I tett og langsiktig samarbeid med de sentrale helseregistrene er det et mål at helseregistrene skal kunne dele registerdata i microdata.no, som gir mulighet for kobling med demografiske og sosioøkonomiske data fra SSB.

Microdata.no eies, utvikles og driftes av Sikt og SSB i fellesskap. Utviklingen har i hovedsak vært finansiert gjennom Forskningsrådets infrastruktursatsning i to omganger. Tjenesten ble lansert våren 2018.

Det er søkt om finansiering fra Forskningsrådet for videreutvikling av microdata.no. Sikt, SSB og FHI har sendt inn felles skisse med arbeidstitel «Microdata.no Cross-FAIR. FAIR access to microdata across sectors and disciplines». Hovedmålsetningen for søknaden er å etablere mest mulig



koblingsbare helseregisterdata på infrastrukturen, samt å fortsette å styrke løsningens funksjonalitet og relevans for både samfunns- og helseforskning. Dersom søknaden blir godkjent er det realistisk at man vil kunne få en oppstart medio 2024. Samlet finansieringsbehov er estimert til MNOK 84. Inneværende prosjekt Microdata 2 løper ut 2023. Innspurten i prosjektet handler om å slutføre arbeidet med etableringen av microdata.no som plattform for deling av data for Kreftregisteret og andre relevante dataeiere. Planen er å tilgjengeliggjøre data fra Kreftregisteret på infrastrukturen i 2023. Det arbeides nå med en finansieringsmodell for drift av microdata.no. Her legger man til grunn en modell i tråd med anbefalingene fra et KD-oppnevnt utvalg. Pris- og betalingsmodell vil bli sirkulert til de 105 eksisterende brukerinstitutionene så snart den er klar. Betaling innføres fra 2024.

|                                                                       |             |                                 |
|-----------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>ACCESS Life Course Database: Upgrade, Expansion and Innovation</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                                                                       | Periode:    | 2024 – 2028                     |
|                                                                       | Ansvarlig:  | OsloMet                         |
|                                                                       | Status:     | Under planlegging               |

NorLAG (Den norske studien om livsløp, aldring og generasjon) er en studie ved OsloMet som gir kunnskap om det å eldes i Norge.

Så langt er det gjennomført tre runder med datainnsamling (2002, 2007 og 2017). Undersøkelsen følger de samme personene og belyser sentrale livsområder til personer født mellom 1922 og 1966, og deres nære familiemedlemmer (partner, foreldre og barn).

ACCESS LIFE COURSE er infrastrukturen som Sikt sammen med Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMet har utviklet for å kunne gi bred og enkel tilgang til de komplekse dataene som NorLAG er. ACCESS LIFE COURSE-prosjektet var finansiert av Norges forskningsråd, og Velferdsforskningsinstituttet NOVA, OsloMET og NSD (Sikt) var partnere i prosjektet. NOVA var ansvarlig for sammenstilling, dokumentering og det faglige innholdet i dataene mens NSD (Sikt) var ansvarlig for dataoppbevaring og tilgjengeliggjøring.

Det er sendt en søknad om å utvide ACCESS LIFE COURSE for å utvide, oppgradere og fornye ACCESS LIFE COURSE-portalen. Det vil bli gjennomført datainnsamling og oppdatert registerdata i løpet av 2024, (data fra perioden 2023–2027) og ambisjonen er å kunne oppdatere og forbedre infrastrukturen, slik at den møter fremtidige krav og gir bedre brukeropplevelse.

Et nytt ACCESS LIFE COURSE prosjekt vil løpe fra 2024–2028. Estimerer for finansiering er under utarbeidelse.

|                                                                                           |             |                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>Koordinerte online-paneler for forskning på demokrati og styresett i Norge – KODEM</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                                                                                           | Periode:    | Ikke avklart                    |
|                                                                                           | Ansvarlig:  | UiB                             |
|                                                                                           | Status:     | Under planlegging               |

KODEM er en ny nasjonal forskningsinfrastruktur som planlegges etablert på initiativ fra UiB, UiO, NTNU, UiT, UiA, UiS, OsloMet, NORCE, ISF, og Sikt i samarbeid.

Ambisjonen er å etablere fire online-paneler for forskning på demokrati og styresett. Panelene vil dekke fire grupper: befolkningen (medborgerundersøkelsen hvor panelet er allerede etablert og Sikt arkiverer og formidler data fra undersøkelsen, de folkevalgte, embetsverket, (inkludert domstolene) og media.

Sikts rolle blir å arkivere og stille alle data som produseres av KODEM forskningsinfrastrukturen til disposisjon for forskersamfunnet. Man planlegger også å bruke Sikts nye visualiserings- og formidlingstjeneste, Surveybanken, for å formidle data åpent og tilgjengelig.

Det jobbes fortsatt med å estimere finansieringsrammen for tiltaket. Det vil søkes om støtte fra Forskningsrådet.

|                                                |             |                                 |
|------------------------------------------------|-------------|---------------------------------|
| <b>Generations and Gender Programme Norway</b> | Portefølje: | Forskning og kunnskapsressurser |
|                                                | Periode:    | 2024 - 2028                     |
|                                                | Ansvarlig:  | SSB                             |
|                                                | Status:     | Planlagt                        |

Målet med tiltaket er å etablere Norge som en stabil partner og aktiv bidragsyter til den eksisterende internasjonale forskningsinfrastrukturen «Generations and Gender Programme» (GGP).

GGP er en tverrfaglig forsknings- og datainfrastruktur om befolknings- og familiedynamikk, prosessering og formidler tverrnasjonalt sammenlignbare longitudinelle data om livsløpene til kvinner



og menn. Forskningsavdelingen i SSB har vært partner i GGP (og dets forløper, Familie- og fertilitetsundersøkelsen) siden starten av programmet, og for tiden er SSB en aktiv partner og konsortiemedlem i GGP.

Målsetningen med søknaden er å etablere Sikt som dataarkiv og infrastruktur for GGP for å øke bruken av dataene i tråd med FAIRs veiledende prinsipper for vitenskapelig datahåndtering og forvaltning. Våren 2023 konkluderte GGP Consortium Board med at Sikt vil være den foretrukne løsningen for å oppnå dette målet. Beslutningen bygger i stor grad på det arbeidet Sikt utfører for ESS.

Tiltaket er kostnadsberegnet til € 10 450 for en minimumsløsning og € 27 450 for "Gold Solution". Minimumsløsningen innebærer inkludering av data og metadata i Sikts Surveybank, inkludert migrering, kurering og formidling. "Gold Solution" inkluderer etablering av egen dataportal for GGP-dataene hos Sikt, tilsvarende som for ESS. En egen dataportal hos Sikt er den mest brukervennlige løsningen, og vil øke den vitenskapelige bruken av GGP-dataene. I tillegg vil en egen dataportal tilrettelegge for spesifikke krav relatert til arten av longitudinelle og komparative GGP-data.

### **Videre prosess for langtidsplanen, inkludert dialogen om kostnadsutviklingen**

Tilbakemeldingene fra porteføljestyret gis som innspill til Digitaliseringsstyret. Porteføljestyrene bør i tillegg til den strategiske prioriteringen og finansieringsplanleggingen drøfte gevinst- og nytteplan, avhengigheter og risiko. De endelige anbefalingene vil legges frem for beslutning i Digitaliseringsstyret i slutten av november.

Tiltakene i langtidsplanen følges opp gjennom Samstyringsmodellen, og status rapporteres hvert tertial.

For endringer i eventuelle kontingenter vil det utarbeides kostnadsvarsel for 2025 som sendes til institusjonene ila første kvartal 2024.



## Saksdokument

### Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                     |                                                     |
|---------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>Til</b>          | Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser |
| <b>Dato</b>         | 05.10.2023                                          |
| <b>Saksnummer</b>   | 26/23                                               |
| <b>Saksarkivnr.</b> | 23/00000                                            |
| <b>Sakstype</b>     | O/D-sak                                             |

|                      |                          |
|----------------------|--------------------------|
| <b>Saksansvarlig</b> | Vigdis Namtvedt Kvalheim |
| <b>Saksbehandler</b> | Ørnulf Risnes            |

## Brukerbetaling microdata.no

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar saken til orientering.

### Bakgrunn

Viser til sak 15/23 hvor porteføljestyret ba om å få fremlagt forslag til prismodell for microdata.no.

Porteføljestyret bes om innspill og kommentarer til vedlagte forslag.

Microdata.no er etablert hovedsakelig med konkurranseutsatt finansiering gjennom Forskningsrådets Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR) i to omganger samt betydelige bidrag fra eierne Sikt (tidl. NSD) og SSB.

Forskningsrådet stiller krav til at søkere av midler til etablering av forskningsinfrastruktur om å legge frem planer for hvordan bærekraftig drift av infrastrukturene kan oppnås. Brukerbetaling fra de som anvender infrastrukturen skal være en viktig del av driftsfinansieringen.

Eierne, Sikt og SSB, vil sikre en stabil grunnfinansiering fra 2024. Fra 2024 er målet at grunnfinansieringen skal dekke ca. 2/3 deler av kostnadene til trygg og forutsigbar drift, forvaltning og nødvendig videreutvikling av microdata.no. Brukerbetaling var planlagt innført i 2021, men ble utsatt tråd med anbefaling fra Strategisk forum for deling av data. Forumet er et initiativ fra Statistisk sentralbyrå (SSB) for å involvere forskningsmiljøene i utviklingen av SSBs tilbud om deling og bruk av mikrodata. Forumet består av representanter fra universiteter, høyskoler og forskningsinstitutter som gir innspill og råd til SSB om hvordan de kan forbedre og forenkle tilgangen til data for forskningsformål. Forumet, som ble etablert i 2021 i samråd med Universitets- og høyskolerådet og Forskningsinstituttens fellesarena, møtes to ganger i året og diskuterer temaer som datakvalitet, personvern, eksportmuligheter, brukerstøtte og samarbeid med andre dataleverandører.

Forslag til prismodell følger vedlagt. Modellen er utarbeidet i samarbeid mellom Sikt og SSB, og balanserer ut en del ulike hensyn og kriterier som er listet i vedlegget. Sikt og SSB ba høsten 2023 5



eksisterende brukerinstitusjoner (NTNU, OsloMet, SINTEF, Lånekassen og Trøndelag fylkeskommune) om å gi uformelle og innledende innspill til utforming av modellen. Samtlige 5 har kommet med innspill som er hensyntatt i vedlagte forslag.

Forslaget ble lagt frem for Strategisk forum for deling av data for ytterligere innspill og kommentarer 29.09.2023. Porteføljestyret vil bli orientert om dette i møtet 5. oktober.

Prismodellen vil sendes ut til samtlige 105 eksisterende brukerinstitusjoner etter at innspill og kommentarer fra Strategisk forum for deling av data og porteføljestyret er behandlet av Sikt og SSB og innarbeidet i modellen.

### **Vedlegg**

PS-FK-26-23 Vedlegg Prismodell for brukerbetaling i microdata.no

# Brukerbetaling i microdata.no

Utkast til prismodell for sluttbrukere.

## Om datainfrastrukturen microdata.no

Datainfrastrukturen microdata.no gir umiddelbar nettbasert tilgang til kobling, bearbeiding og analyse av store mengder detaljerte registerdata.

Infrastrukturen er tilgjengelig for ansatte og studenter ved universitet og høyskoler, godkjente forskningsinstitusjoner, departement, direktorater, kommuner og fylkeskommuner.

Microdata.no eies, utvikles og driftes av Sikt og SSB i fellesskap.

## Brukerbetaling som en del av finansieringen av datainfrastrukturer

Kunnskapsdepartementet (KD) satte høsten 2021 ned et utvalg som skulle vurdere og foreslå løsninger til videreutviklingen av datainfrastruktur i Norge. Dette infrastrukturutvalget overleverte en rapport til KD 10. mai 2022. Finansieringsmodellen for microdata.no er i tråd med utvalgets anbefaling om en tredeling:

1. **Langsiktig grunnfinansiering** – stabil og forutsigbar finansiering.  
Finansieringen kan for eksempel komme i form av grunnfinansiering fra ett relevant departement eller fra flere departementer etter en fordelingsnøkkel basert på hvilke forvaltningsområder infrastrukturen leverer forskning og forvaltning til. Slik finansiering kan også komme i form av spesifikke forvaltningsoppdrag eller gjennom forpliktende medlemskap eller partnerskap fra institusjoner som bruker infrastrukturen (bidragsfinansiering).
2. **Konkurransutsatt finansiering** – finansiering som et resultat av konkurranse mellom flere aktører som vurderes etter gitte kriterier, for eksempel Forskningsrådets infrastrukturutlysning eller EUs rammeprogrammer.
3. **Brukerfinansiering eller brukerbetaling** – finansiering som kommer fra de som bruker tjenestene. Dette kan enten være i form av abonnement, stykkpris eller forbruksfinansiering, eller en kombinasjon av disse.

Hvilke oppgaver og aktiviteter i microdata.no som knyttes til de respektive finansieringskategoriene er konkretisert nærmere senere i dette notatet.

Microdata.no er etablert hovedsakelig med konkurranseutsatt finansiering gjennom Forskningsrådets Nasjonal satsing på forskningsinfrastruktur (INFRASTRUKTUR) i to omganger samt betydelige bidrag fra eierne Sikt (tidl. NSD) og SSB. Forskningsrådet stiller krav til søkerne av midler til etablering av forskningsinfrastruktur om å legge frem planer for hvordan bærekraftig drift av infrastrukturene kan oppnås. Det legges til grunn at brukerbetaling fra de som anvender infrastrukturen skal være en viktig del av driftsfinansieringen.

Eierne Sikt og SSB vil sikre en stabil grunnfinansiering fra 2024. Fra starten av er målet at grunnfinansieringen skal dekke ca. 2/3 deler av kostnadene til trygg og forutsigbar drift, forvaltning og

nødvendig videreutvikling av microdata.no. Brukerbetaling var planlagt innført i 2021, men ble utsatt til 2024.

## Brukerbetaling og prismodel

Prismodellen for brukerbeting av microdata.no skal dekke bruks- og brukerrelaterte kostnader, og er utformet med utgangspunkt i følgende kriterier:

Prismodellen skal:

- være enkel å forstå og forklare
- være transparent og mest mulig forutsigbar
- ikke påføre institusjonene unødige høye kostnader
- ikke påføre institusjonene unødige merarbeid og administrasjon
- dekke brukerrelaterte kostnader for infrastruktureierne
- bidra til god kapasitetsplanlegging for infrastruktureierne
- bidra til å oppfylle målene med Forskningsrådets infrastrukturensatsing og i Langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032 og bidra til økt bruk av registerdata i forskning og analyse

Den foreslåtte prismodellen for 2024 benytter antall akkrediterte brukere (abonnementskomponent) og deres aktive bruk på månedsbasis (brukskomponent) som utgangspunkt for prisberegning. For å bli regnet som aktiv bruker, må hver enkelt bruker ha oversteget en terskel basert på antall dager innlogget i analyseverktøyet i løpet av en kalendermåned. Bakgrunnen for å sette en slik terskel, er at noen brukere er aktive i perioder av året eller knyttet til enkeltstående prosjekter, mens andre benytter microdata.no i sitt løpende arbeid.

Tall for institusjonens historiske bruk av tjenesten inklusiv belastning på beregningsressurser og lagring er benyttet som grunnlagsdata i beregninger for å finne riktig kostnadsnivå. Belastningen den enkelte bruker påfører systemets maskin- og beregningsressurser, er ikke tatt inn i modellen for å beregne pris pr. bruker. Variabel kostnad pr. bruker gjelder bare om en bruker har vært aktiv i en kalendermåned.

For å hjelpe institusjonen med å holde oversikt over sin egen bruk av microdata.no, er det utviklet et nytt administrasjons- og rapporteringsverktøy for institusjonene. Her kan administratorer fra brukerinstitutionene ha løpende oversikt over institusjonens bruk av microdata.no (antall brukere, akkrediteringer, aktivitet/inaktivitet, type abonnement og endring av abonnement, fakturagrunnlag m.m.). Dette verktøyet med tilhørende brukerveiledninger lanseres samtidig med at brukerbeting innføres.

## Hva skal brukerbetaling dekke?

Brukerbetaling er ett av tre elementer som samlet skal finansiere infrastrukturen microdata.no.

Nedenfor følger en konkretisering/nedbryting av hvilke kostnadskomponenter som defineres innunder hver finansieringsform.

### 1. **Langsiktig grunnfinansiering**

Kontinuerlig videreutvikling i dialog med brukermiljøene for å sikre relevans (adaptivt vedlikehold), herunder nødvendig videreutvikling av funksjonalitet i tråd med teknologiske endringer, og endrete brukerbehov. Evne til å utnytte ny teknologi og nye metoder for kontinuerlig å styrke analysekapabilitet, teknisk kapasitet og informasjonssikkerhet kombinert.

### 2. **Konkurranseutsatt finansiering**

Større løft/innovasjoner som påvirkes av endringer i teknologi-, data- eller brukerlandskapet. Eksempler kan være nye typer data, fødererte analyser med internasjonale datapartnere, støtte for sanntidsdata, maskinlæring, etc.

### 3. **Brukerfinansiering**

Brukerbetalingen skal dekke kostnadene bruken påfører infrastruktureierne. Noen kostnader påføres av enkeltbrukere, andre av samlet bruk. Det er hensiktsmessig å dele bildet i tre:

#### *Korrektivt vedlikehold*

Feilretting, håndtering av feilsituasjoner skapt gjennom bruk, gjenoppretting.

#### *Ytelsesrelatert vedlikehold*

For å håndtere økt bruk, økte datamengder, nye/tyngre analysemetoder, effektiv og rettferdig fordeling av beregningsressurser, oppskalering av maskinressurser etc.

#### *Øvrige brukerrelaterte driftskostnader*

Kostnader knyttet til direkte brukersupport, dokumentasjon, onboarding, opplæring, rapportering til dataeiere og til brukerorganisasjoner mm.

## Prismodellen med eksempler

Prismodellen har en abonnementskomponent og en brukskomponent.

### Abonnementskomponenten

Abonnementskomponenten handler om å sikre nødvendig grunnleggende kapasitet i infrastrukturen i forhold til antall akkrediterte ansatte<sup>1</sup> som er brukere av microdata.no.

---

<sup>1</sup> Studenter behandles særskilt – se eget avsnitt lenger ned i dokumentet. Tilgang for studenter forutsetter at institusjonen har et abonnement.



Årlig abonnementspris fremgår av tabellen nedenfor:

| <b>Abonnement</b> | <b>Antall ansattbrukere</b> | <b>Årlig abonnementspris</b> |
|-------------------|-----------------------------|------------------------------|
| Kategori 1        | 1-5                         | 20 000                       |
| Kategori 2        | 6-10                        | 40 000                       |
| Kategori 3        | 11-15                       | 60 000                       |
| Kategori 4        | 16-20                       | 80 000                       |
| Kategori 5        | 21-25                       | 100 000                      |
| Kategori 6        | 26-30                       | 120 000                      |
| Kategori 7        | 31-35                       | 140 000                      |
| Kategori 8        | 36-40                       | 160 000                      |
| Kategori 9        | 41-50                       | 200 000                      |
| Kategori 10       | 51+                         | Etter avtale                 |

**Tabell 1 - Abonnementskategorier**

### Akkrediterte brukere

Et abonnement innenfor en av abonnementskategoriene ovenfor defineres av brukerinstitutionene selv i form av maksimalt antall samtidig akkrediterte<sup>2</sup> brukere som er ansatt i deres institusjon. PhD-kandidater regnes som ansatte.

For studieinstitusjoner akkrediterer brukerinstitutionen også tilgangen til å bruke microdata.no for studenter. Priser og betingelser for studenter omtales særskilt lenger ned i dokumentet.

### Ansatte brukere

Brukskomponenten måles i antall aktive ansattbrukere på månedsbasis som beskrevet tidligere i dokumentet. En akkreditert ansattbruker som ikke bruker infrastrukturen aktivt en gitt kalendermåned medfører ingen brukskostnad for institusjonen.

Prisen for aktiv brukermåned er differensiert etter abonnementskategori, og synker med økende antall akkrediterte brukere i abonnementet.

| <b>Abonnement</b> | <b>Antall ansattbrukere</b> | <b>Pris pr aktiv måned - bruker</b> |
|-------------------|-----------------------------|-------------------------------------|
| Kategori 1        | 1-5                         | 1500                                |
| Kategori 2-3      | 6-15                        | 1400                                |
| Kategori 4-5      | 16-25                       | 1300                                |
| Kategori 6-8      | 26-40                       | 1200                                |
| Kategori 9        | 41-50                       | 1100                                |
| Kategori 10       | 51-100                      | 1000                                |

**Tabell 2 - Pris for aktiv brukermåned**

Noe av bakgrunnen for at pris pr. aktiv brukermåned synker når antall brukere øker er at Sikt og SSB har erfart at større brukermiljøer typisk etablerer interne nettverk for support og brukerveiledning, og at de på denne måten avlaster support hos microdata.no.

Siden lengre perioder av inaktivitet kan forekomme innenfor to kalendermåned, vil årskostnaden for bruk av microdata.no aldri overstige prisen for 10,5 kalendermåned (se også Fakturering).

---

<sup>2</sup> Institusjonens brukeradministrator har anledning til å deaktivere brukere. Deaktiverte brukere holdes utenfor tellingen av antall akkrediterte brukere så lenge deaktiveringsperioden varer. Deaktivering kan være nyttig dersom en akkreditert bruker skal ha permisjon e.l. Ved reaktivering vil akkrediteringen fungere som før.

## Totale brukerkostnader for institusjonen

I tabellen nedenfor vises de maksimale brukerkostnadene som en institusjon årlig vil kunne belastes for, gitt at det maksimale antall ansattbrukere innenfor gjeldende abonnementskategori blir registrert av tjenesten som aktive i alle årets kalendermåneder.

| Abonnement  | Årlig abonnementspris | Antall ansatt-brukere | Maksimal bruk (totalpris inkl. abo.) |
|-------------|-----------------------|-----------------------|--------------------------------------|
| Kategori 1  | 20 000                | 1-5                   | 98 750                               |
| Kategori 2  | 40 000                | 6-10                  | 187 000                              |
| Kategori 3  | 60 000                | 11-15                 | 280 500                              |
| Kategori 4  | 80 000                | 16-20                 | 353 000                              |
| Kategori 5  | 100 000               | 21-25                 | 441 250                              |
| Kategori 6  | 120 000               | 26-30                 | 498 000                              |
| Kategori 7  | 140 000               | 31-35                 | 581 000                              |
| Kategori 8  | 160 000               | 36-40                 | 664 000                              |
| Kategori 9  | 200 000               | 41-50                 | 777 500                              |
| Kategori 10 | 250 000               | 51+                   | Etter avtale                         |

**Tabell 3 - Totale brukerkostnader for institusjonen**

Om antall akkrediterte brukere er færre enn maksimalt antall innenfor hver kategori, eller om enkelte brukere i tillegg er inaktive i en periode som er lenger enn en kalendermåned reduseres årskostnadene tilsvarende. Institusjonen vil aldri betale mindre enn årlig abonnementspris og aldri mer enn maksimal bruk for den kategorien institusjonen tilhører.

## Studenter

For studenter legges til grunn at studentenes bruk som et minimum vil bety at de er aktive innenfor ett semester. For å skape tilstrekkelig forutsigbarhet og et rimelig forhold mellom nytten ved at studenter blir kjent med microdata.no gjennom studiene sine, settes kostnaden for hver student til et fast beløp pr. semester. I administrasjonsverktøyet skal det være enkelt for administratorene å melde inn grupper av studenter, og det skal også være mulig å velge at studenten kan være akkreditert som bruker innenfor samme institusjon gjennom flere semestre.

Pris pr semester for studentbrukere fremgår av tabellen nedenfor:

| Studenter           | Antall brukere | Pris pr semester - student |
|---------------------|----------------|----------------------------|
| Alle studentbrukere | Ubegrenset     | 1500                       |

**Tabell 4 - Kostnader for studenter**

Et semester er vårhalvår (januar-juli) eller høsthalvår (juli-desember). Studentbrukere telles ikke i som brukere i abonnementskostnaden til institusjonen.

## Fakturering

Fakturering skjer to ganger i året:

- i mai for perioden 1/11 foregående år t.o.m. 30/4 inneværende år (Periode 1)
- i november for perioden 1/5 t.o.m. 31/10 (Periode 2).

Kostnaden for totalt antall akkrediterte brukere i fakturaperioden belastes fakturaen ihht. gjeldende kategori som vist i tabellene ovenfor. Abonnementskategori som regulerer maksimalt antall akkrediterte ansattbrukere kan endres i løpet av faktureringsperioden, og endringene belastes forholdsmessig i fakturagrunnlaget fra det tidspunkt endringene inntraff.

Basert på månedlige målinger og opptellinger over aktiv bruk innenfor faktureringsperiodene beskrevet over, beregnes akkumulerte brukskostnader ihht. prisliste. Av hensyn til at inaktivitet i ferieperioder og liknende kan skje på tvers av kalendermåneder, vil registrert aktiv bruk i alle kalendermåneder i periode 1 aldri bli belastet mer enn for prisen av 5,5 måneder, mens aktiv bruk i alle kalendermåneder i periode 2 aldri vil bli belastet mer enn for prisen av 5 måneder. Dette er hensyntatt i eksempelberegningene over maksimale kostnader innenfor hver brukskategori beskrevet tidligere i dokumentet.

Nærmere beskrivelser av fakturaordningen og hvordan brukerinstitusjonene kan følge opp fakturerbare kostnader vil som nevnt tidligere i dokumentet inngå i det nye brukeradministrasjonsverktøyet i microdata.no.

## Kurs og opplæring

Kursvideoer og -materiell fra ulike kurs vil ligge gratis tilgjengelig på microdata.no sine kurssider.

Felleskurs (nybegynnerkurs og temakurs) og skreddersydde kurs prises til marginalkostnader. Priser blir tilgjengeliggjort på kurssidene i forbindelse med annonsering og påmeldingsmuligheter.

## Evaluerings

Dersom infrastruktureierne erfarer store forskjeller mellom brukerrelatert kostnader og inntekter fra brukerne, vil vi i samråd med brukerinstitusjonene drøfte behov for tilpasninger i modellen, herunder prisnivå.

Fra starten av vil prismodellen blir evaluert årlig etter årsavslutning, og evt. endringer vil bli gjort gjeldende senest 1. august for det kommende kalenderåret.

## Saksdokument

### Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

**Til** Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser  
**Dato** 05.10.2023  
**Saksnummer** 27/23  
**Saksarkivnr.** 23/00000  
**Sakstype** O/D-sak

**Saksansvarlig** Vigdis Namtvedt Kvalheim  
**Saksbehandler** Marianne Høgetveit Myhren

## Produktområdet personverntjenester

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar saken til orientering.

### Bakgrunn

Produktområdet personverntjenester presenteres for porteføljestyret, slik at de får en bedre forståelse av hvilke produkt personverntjenester leverer til sektorene.

|                |                                                                                                                                                     |
|----------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Antall avtaler | 134 forsknings- og utdanningsinstitusjoner inkludert alle universitet, de fleste høyskoler, flere forskningsinstitutt, helseforetak, kommuner m.fl. |
| Budsjett       | 44,6 MNOK i 2023                                                                                                                                    |
| Finansiering   | Brukerfinansiert                                                                                                                                    |
| Produktråd     | Ikke foreløpig, men skal etableres                                                                                                                  |
| Ansatte        | 26 årsverk, inkludert PO-leder                                                                                                                      |

Sikt (tidligere NSD) har levert personverntjenester til forskningssektoren i over 40 år. Først som personvernrådgiver ved NAVFs datafaglige sekretariat (1981-2001), deretter som personvernombud for forskning (2001-2018), og nå som personvernrådgivere eller personvernombud. For mer informasjon om historien, se vedlegget «Personvern i forskning», hentet fra NSD- Norsk senter for forskingsdata AS 50 år.

Formålet med personverntjenestene har vært og er å hjelpe forskere å få lovlig tilgang til persondata, og å bistå forskningsinstitusjoner med etterlevelse av personvernregelverket. Sikt's oppgaver på personvernområdet har m.a.o. sin historiske bakgrunn i de langsiktige prioriteringene til Norges forskningsråd, og forskningsmiljøene som har sett seg tjent med å bygge opp en fellestjeneste med



spesialkompetanse på personvernspørsmål og forskning. Når så mange institusjoner opp igjennom årene slutter seg til ordningen må vi anta at det betyr at tjenestene har et godt omdømme og nyter tillit i miljøene.

Produktområdet personverntjenester kan deles inn i fire produkter:

- 1) Personverntjenester for forskning,
- 2) Personvernombudstjenesten
- 3) Timebasert personvernrådgivning
- 4) Opplæring i personvern.

Under er en oversikt over hvordan årsverk er budsjettet i de ulike i 2023. Vi har et eget team som drifter og videreutvikler de digitale verktøy som studenter og forskere bruker til innmelding og dialog med Sikt, Institusjonsportalen som gir institusjonene oversikt og dokumentasjon, og personvernrådgivernes arbeidsverktøy. Drift- og videreutviklingsutgifter til digitale verktøy tas av inntekter fra personverntjenester for forskning.

| Produkt                                        | Årsverk |
|------------------------------------------------|---------|
| Personverntjenester for forskning (UHR-avtale) | 18      |
| Personverntjenester for forskning (øvrige)     | 3,1     |
| Personvernombud                                | 2,8     |
| Drift og videreutvikling av digitale verktøy   | 1,9     |
| Opplæring                                      | 0,12    |

I det følgende er en oversikt over hvilke tjenester som inngår i de ulike produktene, og noe om hvilke planer som foreligger for veien videre.

### Personverntjenester for forskning

Kjernevirksomheten i produktområdet er personverntjenester for forskning. Sikt leverer denne tjenesten til utdannings- og forskingsinstitusjoner, og har i dag avtale med 134 institusjoner. Disse inkluderer alle universitetene, de fleste høyskoler og forskningsinstitutter, flere helseforetak og kommuner. I avtalene bestemmer institusjonene selv hvilke type prosjekter som skal bli meldt til og vurdert av Sikt.

Tjenesten til universiteter og høyskoler leveres etter en mønsteravtale utarbeidet av en arbeidsgruppe med representanter fra ulike institusjoner, nedsatt av UHR. Mønsteravtalen ble sist revidert i forbindelse med at GDPR trådte i kraft i 2018, og er under revisjon igjen nå. Tjenesteavtalen til forskningsinstitutt er ganske lik mønsteravtalen med UHR, og ble utformet i samråd med FFA. Avtalen til øvrige er basert på tjenesteavtalen med FFA. Les gjerne mer om innholdet i avtalene her: <https://sikt.no/tjenester/personverntjenester-forskning>

I 2022 fikk vi inn over 12 000 nye meldinger om behandling av personopplysninger til forskningsformål. Prosjektene kommer fra alle nivå og fra alle fagområder, men hovedandelen av det som meldes inn til oss er masterprosjekter som skal behandle alminnelige kategorier personopplysninger. Av de 12 383 meldeskjemaene vi fikk inn i 2022, var 1203 på bachelornivå, 7193 på masternivå og 2967 på forskernivå. De resterende var årsstudium.



## Innhold i avtalen

Avtalene om personverntjenester i forskning omfatter følgende tjenester:

- 1) Generell informasjon, opplæring og rådgivning om behandling av personopplysninger og ivaretagelse av personvern i forskning. Dette gjøres i tilknytning til meldeskjema som sendes inn, og ellers på chat, e-post og telefon.
- 2) Vurdering av bruk av personopplysninger i innmeldte forskningsprosjekt, både i forkant, underveis og ved avslutning av forskningsprosjekt. Vurderingene skal være skriftlige og gjøres tilgjengelige for institusjonene i Institusjonsportalen. Studenter og forskere kan få følgende vurderinger fra Sikts personverntjenester:
  - **Automatisk vurdering** - gir institusjoner som har avtale om dette svar på innmeldinger som treffer kriteriene for løsningen maskinelle svar innen 24 timer. Dette er en vurdering som i all hovedsak treffer studentprosjekt, og er primært et tilbud til universitet og høyskoler. De aller fleste har gått for løsningen, men noen har valgt å avvente videre utvikling. Foreløpig overvåkes løsningen av en gruppe rådgivere som tar stikkprøver, men etter hvert er målet at studenter og forskere skal få svar umiddelbart (les mer om løsningen og planene fremover under).
  - **Standard vurdering** – manuell personvern-vurdering gjennomført av en rådgiver.
  - **DPIA-vurdering** – utvidet personvernkonsekvensvurdering gjennomført av en eller flere rådgivere.
  - **Endringsvurdering** – vurdering av endringer som oppstår underveis i prosjektet.
  - **Sluttvurdering** – automatisk dersom studenter/forskere avslutter som planlagt og svarer på vår henvendelse ved oppgitt prosjektslutt. Frembringer ofte endringsvurdering dersom ikke.

I 2022 fikk 577 prosjekt automatisk vurdering (løsningen ble lansert i november. Hittil i år har 3094 prosjekt (ca. 37 %) fått automatisk vurdering) 10810 prosjekt standard vurdering, og 182 prosjekt DPIA-vurdering. I tillegg kommer endrings- og sluttvurderinger.

- 3) Bistand til oppfølging av eventuelle henvendelser fra registrerte (deltakere) i forskningsprosjekt, avvikshåndtering, eller drøftelser og dialog med Datatilsynet.
- 4) Statusmøter med institusjoner vi har avtale med. Vi har årlige møter med alle universitet, høyskoler, forskningsinstitutt og helseforetak. Øvrige får oppfordring om å ta kontakt hvis de vil ha møte, eller så tar vi kontakt ved behov. Videre har vi halvårlig rapportering til universitet og høyskoler, og årlig rapportering til øvrige. Statusrapportene fra Sikt skal inneholde oversikt over det siste årets
  - innmeldte prosjekt
  - underveisvurderinger
  - sluttvurderinger
  - endringsmeldinger
  - behandlinger av alminnelige personopplysninger
  - behandlinger av særskilte kategorier og strafferettslige personopplysninger
  - personvernkonsekvensvurderinger
  - forhåndsdrøftinger med Datatilsynet
  - klagesaker til Datatilsynet
  - brudd på personopplysningssikkerheten og personvernregelverket
  - protokoll
  - møter og opplæringstjenester som NSD har utført med/for INSTITUSJONEN
  - eventuelle andre tjenester som NSD har bistått INSTITUSJONEN med det siste året

I statusmøtene skal vi gi hverandre gjensidige tilbakemeldinger på hva som fungerer bra og hva som bør endres/forbedres. Statusmøtene er også en arena hvor vi får innspill til prioritering av videreutvikling, og kunnskap om brukernes behov, og slik sett en god arena for kundedialog og medvirkning. I tråd med samstyringsmodellen vil det nå etableres et



produktråd med underliggende arbeidsgrupper for å sikre god brukermedvirkning i forbedring og videreutviklingen av tjenestene/produktene.

- 5) Utvikling og vedlikehold av digitale løsninger/system for innmeldinger, rådgivning, og oversikt over forskningsprosjektene som er meldt til Sikt. Dette er

- **Meldeskjema** – brukes av forskere og studenter for å melde inn behandling av personopplysninger.
- **Min side/min forskning** – gir studenter og forskere oversikt over hvilke prosjekt de har meldt inn, og mulighet til å ha dialog med personvernrådgiverne.
- **Institusjonsportalen** – gir institusjonene oversikt og all informasjon/korrespondanse/vurderinger, mv. knyttet til prosjekter som er meldt inn fra institusjonen. Her får institusjonene også en protokoll over prosjekter som er meldt, og statistikk i sanntid.
- **Rådgivningssystem** – dialog- og vurderingsverktøy for personvernrådgiverne

- 6) Opplæring og veiledning

Sikt skal etter avtalen gi veiledning om personvernregelverket til institusjonens ledelse forskningsadministrasjon, forskere, veiledere og studenter gjennom:

- en tilgjengelig veiledningstjeneste
- kurs i bruk av Institusjonsportalen og hvordan benytte dette som en ressurs i internkontrollarbeidet
- å bidra i arbeidet med utvikling av e-læringskurs for personvern i forskning

Etter nærmere avtale, og ved kapasitet kan Sikt gi opplæring i personvernregelverket på forskningsområdet. Slik opplæring kan f.eks. være foredrag, kurs, og vurdering av internkontrollrutiner. Slik opplæring skal klareres med institusjonen og vil medføre ekstra kostnader. Tjenesten beskrives under punkt 4.

### **Personvernombud som tjeneste**

Sikt tilbyr leverer også personvernombud som tjeneste. Personvernombuds rolle er å informere og gi råd om hvilke forpliktelser virksomheten har etter personvernregelverket. Tjenesten tilbys etter avtale og hjelper institusjonene med å ivareta personvern på alle områder, ikke bare forskning. Sikt har tilbudt personvernombudstjenester siden 2018.

Ved inngått avtale om personvernombud stiller Sikt til rådighet en fast kontaktperson som fungerer som personvernombud for institusjonen. Tjenesten var opprinnelig et tilbud til forskningsinstitutter, men har senere blitt utvidet til å også omfatte andre virksomheter som driver med forskning.

#### *Personvernombudets oppgaver*

- informerer og gir råd om hvilke plikter virksomheten din har etter personvernregelverket
- kontrollerer overholdelse av regelverket
- gir råd om vurderinger av personvernkonsekvenser
- fungerer som kontaktpunkt både for registrerte og for Datatilsynet

#### *Personvernombud med et stort faglig nettverk*

Sikt har et team bestående av rådgivere som fungerer som personvernombud for hver virksomhet. Teamløsningen sikrer fagfellesskap og kunnskapsdeling for personvernombudene, og gjør at vi kan tilby en trygg og robust tjeneste med kort responstid og vikarordninger ved behov. Rådgiverne er underlagt taushetsplikt, på lik linje med andre personvernombud.



Avtale om personvernombudstjenester inngås uavhengig av avtale om personverntjenester for forskning. Kostnad på personvernombudstjenesten bestemmes ut fra en timeprismodell, kombinert med en basisavgift. Per dags dato er Sikt personvernombud for 11 institusjoner. De fleste av disse er forskingsinstitutt:

1. CMI
2. ESS
3. FAFO
4. Havforskningsinstituttet
5. ISF
6. NKVTS
7. NORCE
8. NUBU
9. PRIO
10. SINTEF
11. Simula

### **Timebasert personvernrådgivning**

Vi leverer også personvernrådgivning etter avtale til institusjoner som har behov for vår spisskompetanse på personvern i forskning eller personvern generelt. Vi får henvendelser fra institusjoner som gjerne:

- ønsker å benytte seg av vår spisskompetanse på personvern i forskning til å gi råd og veiledning i komplekse forskningsprosjekt,
- trenger bistand til å vurdere overføring til tredjeland eller databehandleravtaler, på grunn av mangel på ressurser/kompetanse internt hos institusjonen,
- trenger hjelp til å etablere et ledelsessystem for informasjonssikkerhet og personvern, eller trenger gjennomgang av rutinene sine.

I den senere tid har vi inngått avtaler der vi gir juridisk/GDPR rådgivning på overføringsgrunnlag (TIA), databehandleravtaler og vurdering av større helseregistre. Etterspørselen etter denne tjenesten er økende til tross for at den i liten grad er markedsført.

Institusjoner som foreløpig benytter seg av disse tjenestene er bl.a. FHI, Helse Stavanger HF; Helse Førde, NGL, NGU, RBUP, for å nevne noen.

### **Opplæring i personvern**

Sikt tilbyr opplæring i personvern i forskning og personvern og datahåndtering generelt. Vanlige tema som vi gir opplæring i er

- personvern i forskning og studentoppgaver
- spesialiserte kurs om personvernkonsekvensvurderinger (DPIA)
- personvern i forskning tilpasset fagområder
- internkontroll/kvalitetsarbeid ved institusjonen og bruk av Institusjonsportalen

Vi har tidvis stor etterspørsel, og denne tjenesten kan enkelt bygges ut, i samarbeid med Cybersikkerhetssenteret og andre produktområder som leverer opplæringstjenester knyttet til datahåndtering og bruk. Veien videre på dette området vil beskrives i kommende produktstrategi.

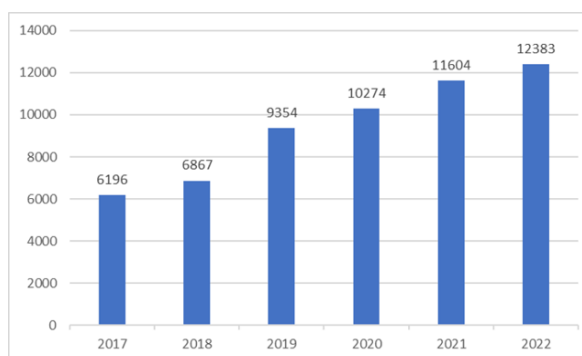
### **Veien videre**

- 1) Videreutvikling av automatisk vurdering og økt bruk av kunstig intelligens





Personverntjenestene for forskning har stor pågang. Etter at GDPR trådte i kraft har vi sett en dobling i antall meldeskjema. En stor del av det som blir meldt inn har lav risiko og ulempe, og siden før 2018 har vi utforsket mulighetene for å effektivisere vurderinger av denne typen behandlinger, i tråd med tilbakemeldinger og ønsker fra institusjonene vi har avtale med. Personvernlovgivningen legger opp til at man skal ha en risikobasert tilnærming, og at ressursene skal prioriteres der det er høyere risiko for personvernet. Dette resulterte i at vi lanserte automatisk vurdering i november 2022. Kriteriene som ligger til grunn for den automatiske løsningen ble videreført fra manuelle rutiner som vi har utarbeidet og kvalitetssikret gjennom mange år, også før innføringen av GDPR. Kort varighet, begrensning på antall registrerte, ekskludering av visse forskningsmetoder, utelatelse av barn for å nevne noen, er kriterier vi har med i den første versjonen. I prinsippet kan man automatisere alle behandlinger som kun inkluderer alminnelige kategorier av personopplysninger, men en vi startet forsiktig, og har lagt inn en rekke eksklusjonskriterier. Disse fungerer godt og vi ser at det er stort potensiale for å utvide funksjonaliteten.



De aller fleste institusjonene som har fått tilbud om å ta i bruk automatisk vurdering har benyttet seg av tilbudet, men enkelte har reservert seg. Erfaringen vår så langt, er at løsningen fungerer godt. Vi mener automatisk vurdering bidrar til at virksomhetene som har avtale med oss er bedre i stand til å etterleve forpliktelsene i GDPR. Det at studenter får svar på dagen, er utvilsomt et tiltak som reduserer avvik ved at oppgaver med korte frister ikke blir igangsatt før de har fått tilbakemeldingen fra oss. I tillegg går vi foran med en fellestjeneste og viser at personverninnsatsen skal plasseres der det er risiko for at noe kan gå galt.

Tilbakemeldingen fra enkelte av institusjonene vi har avtale med, er at de ønsker at automatisk vurdering videreutvikles til å inkludere flere typer behandlinger av personopplysninger, altså at man utvider dagens kriterier. Samtidig erfarer vi at noen har reservert seg fra løsningen fordi informasjonsskriv og andre dokumenter som legges ved meldeskjemaene ikke kvalitetssikres manuelt. De er også redde for at studenter og forskere har manglende kompetanse, og dermed at informasjonen de oppgir i meldeskjemaene blir feil. Institusjonene konkluderer dermed med at risikoen ved automatisk vurdering er for høy. For seks av universitetene og høyskolene foregår alle vurderinger fortsatt manuelt.

Vi har i hele perioden overvåket funksjonaliteten, og jobber videre med å forbedre løsningen. Vi har funnet at det gjøres enkelte feil ved innmelding, eller at det er mangelfull informasjon i skriv som blir gitt til deltakere. Et pågående utviklingsarbeid er derfor at vi lager en løsning slik at studenter og forskere kan lage informasjonsskriv til deltakere som en del av prosessen med å fylle ut og sende inn meldeskjema. Løsningen henter data fra meldeskjema til informasjonsskrivet, i tillegg er det åpne felt som forsker og student selv må fylle ut. Det legges også til standardinformasjon som "de registrertes rettigheter", navn og kontaktopplysninger til personvernombudet, slik at skrivene inneholder nødvendig informasjon. Det at vi snart kan bistå med å generere informasjonsskriv basert på informasjon gitt i meldeskjema, kombinert med bedre spørsmålsstilling og hjelpetekster i meldeskjema mener vi vil være effektive tiltak som vil bidra til å redusere disse feilene betraktelig.

Prosjekter som treffer kriterier for automatisk vurdering, får en vurdering fra oss innen 24 timer. Automatisk vurdering frigir tid, som vi benytter til å få ned vurderingstiden til prosjekt med middels og høy personvernulempe og risiko, primært for de institusjonene som har avtale om automatisk vurdering, men det kommer alle til gode.

I statusmøtene vi har med institusjonene gir mange uttrykk for at kostanden for tjenesten er høy, og at de ikke ser gevinsten ved automatisk vurdering når de må betale samme pris som ved en manuell gjennomgang. Det er vi enig i samtidig som vi har formidlet at i en overgangsperiode der vi tester løsninger, er behovet for kapasitet på vår side uendret. Sikt har sendt brev til UHR og bedt dem om et møte, slik at vi kan komme i gang med prosessen om å endre dagens finansieringsmodell, men



tilbakemeldingen fra UHR så langt, er at de først vil revidere innholdet i mønsteravtalen før de går i gang med finansieringsmodellen.

Automatisk vurdering bidrar etter vår mening til er en risikobasert tilnærming satt i system. Her kan kunnskapssektoren gå foran som et godt eksempel på en slik risikobasert tilnærming. Vi mener at en videreutvikling av løsningen er hensiktsmessig, fordi det gir en rask og trygg vurdering av prosjekter med lav risiko og ulempe. Samtidig må vi jobbe med å videreutvikle løsningen, og med å endre finansieringsmodellen, slik at gevinsten for institusjonene også vil være lavere kostander. Dersom arbeidet med ny finansieringsmodell drar ytterligere ut i tid, vil Sikt vurdere en kostnadsreduksjon for institusjoner som benytter seg av automatisk vurdering i løpet av 2024.

Dersom vi inkluderer flere kriterier, og tar i bruk kunstig intelligens som støtteverktøy i den manuelle rådgivningsprosessen vil vi også kunne frigjøre ressurser som vi kan bruke på å gi raskere vurdering av prosjekt med middels og høy risiko. Vi vil videre kunne bruke mer tid og ressurser på å videreutvikle systemene, på å lage gode e-læringskurs, eller holde mer opplæring om personvern, og til å videreutvikle de timebaserte tjenestene, eller personvernombudstjenesten vi nå ser en økende etterspørsel etter.

## 2) Forenklet og raskere DPIA

Et annet pågående utviklingsarbeid er forbedring av prosessen rundt DPIA er en forkortelse for Data Protection Impact Assessment, eller på norsk: personvernkonsekvensvurdering. DPIA må gjennomføres dersom man planlegger en behandling av personopplysninger som medfører høy risiko for deltakernes rettigheter og friheter. I praksis innebærer dette at vi gjør en mer omfattende vurdering, og til forskjell fra en standardvurdering skal en DPIA godkjennes av institusjonens ledelse.

Målet med utviklingsarbeidet at vurderingstiden for DPIA skal reduseres, samt at arbeidet med å utforme og godkjenne DPIA forenkles. Det innebærer blant annet at vi ser på muligheten for å utvide informasjonsgrunnlaget i forbindelse med innmelding, slik at det i mindre grad blir behov for rådgiver å etterspørre informasjon og muligheter for å standardisere oppsettet for DPIA. E-postkorrespondanse avvikles, og all dialog vil skje i form av meldingsfunksjonen. Forskere som vet at de skal ha DPIA skal kunne påbegynne utformingen ved innmelding.

Forenklet og raskere DPIA er etterspurt og prioritert som utviklingsarbeid av institusjonene, og en prioritert oppgave for utviklingsteamet i høst. Vi håper å kunne lansere en versjon før jul, men utviklingsteamet låner ut teammedlemmer til andre produktområder, og det er derfor vanskelig å vite hvor mye utviklerkapasitet vi har i tiden fremover.

## 3) Videreutvikling av personvernrådgivning som ligger utenfor avtalene og markedsføring av disse.

Personvernheten i Sikt består av medarbeidere med spisskompetanse på GDPR, særlovgivning på helsefeltet, og annen særlovgivning og regelverk som berører forskning. Vi har også god kunnskap om informasjonssikkerhet, og over hvilke krav og regler som gjelder for å få tilgang til data. Mange rådgivere har jobbet som personvernombud i flere år, og gjør omfattende vurderinger av overføring til tredjeland, databehandlingsavtaler og avtaler om felles behandlingsansvar for å nevne noe. Vi erfarer at mange av de mindre institusjonene i sektoren gjerne har små deler av stillinger satt av til personvernarbeid, og trenger rådgivning på internkontrollarbeid eller rigging av virksomheten opp mot kravene i lovverket. Andre er sårbare fordi personvernombudet skal i permisjon og de trenger en vikar i en kortere eller lengre periode. De siste årene har vi fått flere henvendelser med spørsmål om tilpasning av dagens avtale om personverntjenester, eller tilleggstjenester som gjelder rådgivning på disse ovennevnte områdene. Slike henvendelser har økt den siste tiden, og det skyldes nok til dels at vi har takket ja til noen av oppdragene, og det får andre institusjoner vite om. Dette er oppgaver hvor vi erfarer at mange institusjoner har behov for spisskompetansen vår, og som også er kompetansehevende for personvernrådgiverne våre. Basert på antall henvendelser fra institusjonene, kan vi trygt si at det er et marked for oss innenfor en renere GDPR-rådgivningstjeneste. Vi har vært forsiktige med å promotere tjenesten, fordi kjernevirksomheten vår er å legge til rette for å muliggjøre forskning innenfor rammen av regelverket og at kapasiteten vår her avhenger av hvor mye vi lykkes med å frigjøre/bygge opp ressurser på andre områder. Inntil videre har vi derfor kun inngått avtaler om spesifikke oppdrag der vi er sikre på at vi har ledige rådgivningsressurser.



#### 4) Utvidelse av personvernombudstjenesten

Som nevnt over fungerer Sikt primært som personvernombud for forskningsinstitutt, men i senere tid har vi også fått forespørsler fra høyskoler og sykehus, og inngikk nylig en avtale om med Helse Stavanger om å fungere for personvernombudet ved fravær. I februar vant Sikt et anbud om å bli personvernombud for Havforskningsinstituttet. Sikt ble rangert som best på kvalitet og pris i en tøff konkurranse med andre tunge og seriøse aktører, som Sopra Steria, KPMG og Simonsen Vogt Wiig.

Tjenesten er i vekst, og fra å være én person som jobbet som personvernombud i 2018, er det i dag elleve personer som jobber som jobber som personvernombud for ulike forskningsinstitutt og ESS (European Social Survey). Vi er nå i dialog med en høyskole om å være personvernombud for dem, og i likhet med den timebaserte rådgivningstjenesten er det også mulig å satse på å videreutvikle og markedsføre personvernombudstjenesten.

#### 5) Tettere samarbeid med andre produktområder i Sikt

For å synliggjøre hvilke muligheter som finnes ved å bruke allerede innsamlede data, og for å bidra til økt deling, gjenbruk og arkivering av verdifulle data, jobber vi med å gi forskere bedre råd og veiledning om hvordan tilrettelegge for økt deling, arkivering og gjenbruk av data. Vi ønsker også bli enda flinkere til å gi råd og veiledning til studenter og forskere om at det finnes analyseklare data som de kan bruke til å forske på, i stedet for å samle inn egne data. I denne forbindelse jobber vi nå med å ferdigstille en mal for informasjonsskriv som skal gi god informasjon til deltakerne om hvordan data skal gjenbrukes/arkiveres/deles. I dette arbeidet har vi samarbeidet med OsloMet og NESH.

Personvern og informasjonssikkerhet hører ofte sammen, og vi ønsker å jobbe enda tettere med Cybersikkerhetssenteret for forskning og utdanning, og seksjon for sikkerhet og kvalitet i Sikt, slik at vi kan gi enda bedre råd og veiledning til sektoren også på disse områdene. Foreløpig har vi laget et nettverk på tvers hvor personer fra de tre områdene møtes minimum halvårlig. I tillegg legger vi tre ledere opp til faste møtepunkter, slik at vi sikrer erfaringsutveksling og jevnlig dialog.

## **Personvern i forskning**

To offentlige utredninger – NOU 1974:22 og NOU 1975:10 – dannet grunnlaget for Lov om personregistre m.m. som trådte i kraft 1. januar 1980. Såvidt lang tid fra utredningsgrunnlaget forelå til ferdig implementert lov, indikerer at det ble en komplisert og ganske omdiskutert prosess for å utforme retningslinjer og lovgrunnlag i praksis.

Et viktig moment her var erfaringene fra andre land, spesielt Sverige<sup>20</sup>. I Sverige hadde implementeringen av en personvernlov blitt sterkt politisert, der politikken høyre- og venstreside stod steilt mot hverandre, og der Datainspeksjonen behandlet datainnsamlingsplanene for hvert enkelt forskningsprosjekt. Det ble derfor viktig å prøve å unngå å havne i en slik situasjon i Norge.

Allerede i 1976 var Bjørn Henrichsen på seminar i Riksdagen for å gjøre seg kjent med problemstillingene og i mai 1977 arrangerte NSD et større seminar om personvern og samfunnsforskning.

Utkastet til lov la opp til at databrukere som hadde personregistre på EDB, eller andre typer personregistre som inneholdt sensitive opplysninger om identifiserbare enkeltpersoner, måtte registrere disse og søke om konsesjon fra det nyopprettede norske Datatilsynet. Dette skapte stor uro både i de medisinske- og samfunnsfagsmiljøene, og til dels også i dataproduksjonsorganisasjonene.

### **Etablerte NAVFs datafaglige sekretariat ved NSD**

NSD arbeidet i 1977–78 mye med å samordne og målbar forskningens synspunkter. For dette formål la NSD frem et forslag om å opprette et mellomledd, en «broker-enhet», mellom forskningen på den ene siden – som hadde behov for innsamling og tilgang til personopplysninger, og Datatilsynet på den andre siden.

Formålet med et slikt mellomledd skulle være å bistå forskningsmiljøene, og forenkle dialogen og prosessen med å innhente tillatelse (konsesjon) fra Datatilsynet. NSD fikk gehør for forslaget i NAVF og etter hvert også i Datatilsynet, der sosialøkonomen og politiker Helge Seip ble den første direktøren.

Det var også viktig å få etablert et system for arkivering og muligheter for gjenbruk av denne typen data. Arbeidet førte til at Datatilsynet ga NAVF en rammekonsesjon for forskningssektoren, og et NAVFs datafaglige sekretariat ble opprettet ved NSD i desember 1980. Datafaglig sekretariat skulle vurdere prosjekter som søkte NAVF-støtte opp mot personregisterloven og senere avgi eventuell uttalelse til Datatilsynet. Fra 1. januar 1982 ble dette sekretariatet permanent.

I løpet av det første året viste det seg at sekretariatet fikk forespørsler fra prosjekter langt ut over det som NAVF finansierte, og en tilsvarende ordning med rammekonsesjon fantes ikke for universitetene. Universitetsrådets EDB-komite foreslo derfor at universitetene og de vitenskapelige høyskolene burde prøve å «kjøpe seg inn» i denne NAVF-løsningen. Både NAVF og NSD var positive til en slik utvidelse av sekretariatets tjenester.

## Stort behov og utvidelse av ordningen

Ordningen med rammekonsesjoner ble raskt en modell som Universitetsrådet sluttet seg til, slik at NAVFs Datafaglige sekretariat ved NSD fra 1. januar 1985 også ble saksbehandler for samme typen prosjekter ved universitetene, også prosjekter som ikke hadde NAVF-finansiering. Distriktshøgskolene sluttet seg også til ordningen.

Ganske raskt utkrystalliserte også arkiveringsspørsmål seg som en tilleggsfunksjon for Datafaglig sekretariat. Særlig når det gjaldt ikke-anonymiserte forskningsdata var det behov for å sikre at de ble lagret forsvarlig og ble sikret for senere bruk. Det ble i 1984 opprettet et eget råd for vurdering av søknader om *arkivering* av personregistre: *NAVFs råd for persondataarkivering*, der NSD ivaretok sekretærfunksjonen.

For å nå ut og understreke viktigheten ble rådet «tungt» satt sammen. Rådet ble i de følgende tolv år ledet av professor Jan Fridthjof Bernt fra RSF og UiB. Professor Egil Gjone representerte Rådet for medisinsk forskning (RMF), professor Sølvi Sogner representerte Rådet for humanistisk forskning (RHF) og Universitetet i Oslo (UiO), og professor Natalie Rogoff Ramsøy representerte forskningsinstituttene og NORAS. I tillegg var Datatilsynet representert med en observatør.

Alle prosjektsøknader til NAVF som innebar at det skulle samles personopplysninger ble behandlet av det datafaglige sekretariatet før søknad var behandlet i NAVF. Det første året ble 240 saker behandlet, svært ofte etter at tilleggsopplysninger måtte hentes inn, så arbeidsprosessen ble raskt ganske omfattende, i tillegg til at sekretariatet allerede i 1983 passerte 1000 prosjektbeskrivelser for vurdering.

## Fungerte som et nasjonalt servicesenter

Datafaglig sekretariat fungerte som et nasjonalt kompetanse- og servicesenter, der forskere og studenter kunne henvende seg for å få råd og veiledning i spørsmål om rettslige, etiske eller tekniske sider ved innsamling, bruk, arkivering og gjenbruk av persondata. Sekretariatet håndterte alle prosjekter finansiert av NAVF og prosjekter ved Universitetsrådets medlemsinstitusjoner og de statlige høyskolene. Sekretariatet innstilte til Datatilsynet hvilke forskningsprosjekter som trengte konsesjon, men registrerte også prosjekter som var fritatt fra konsesjonsplikt. I tillegg var sekretariatet saksbehandlingsorgan for arkiveringssaker for Rådet for persondataarkivering.

I 1993 ble de fem forskningsrådene slått sammen til Norges forskningsråd (NFR). Da ble tidligere avtaler videreført med NFR og NSD som avtalepartnere, og avtalen med universitetsrådet ble fornyet. En tilsvarende tjenesteleveranseavtale ble inngått med Nasjonalt råd for distriktshøgskolene. Avtalene dekket saksbehandling i forhold innsamling, bruk og arkivering av data som falt inn under bestemmelsene i Personregisterloven og tilbud om arkivering i NSD etter vurdering i Rådet for persondataarkivering. En ny rammekonsesjon for det statlige høgskolesystemet ble gitt av Datatilsynet i 1997 som la til rette for en forenklet saksbehandling i Datatilsynet etter en forhåndsveiledning og vurdering i Datafaglig sekretariat og Rådet for persondataarkivering.

Fra 1. januar 1997 ble det implementert en justering av personregisterforskriften for behandling av personopplysninger til forskningsformål. Datatilsynet begrunnet endringen som en naturlig forlengelse av den selvregulering forskningssektoren hadde innført gjennom ordningen med selvpålagt veiledning i NSD. En del registre med lav personvernulempe trengte ikke forhåndssamtykke fra Datatilsynet.

Det innebar en blanding av større frihet og større ansvar for forskningsinstitusjonene, og for NSD som da i praksis ble sisteinstans for klarering av forsknings- og studentprosjekter mot kravene i personregisterloven. Dette kom omtrent samtidig med at det var nedsatt et utvalg for å vurdere behovet for endringer i loven, og samtidig som det var aktuelt å inkorporere krav generert av et nytt EU-direktiv om beskyttelse av persondata.

## **Ny offentlig utredning om personvern i 1997**

NOU 1997:19 "Et bedre personvern - forslag til lov om behandling av personopplysninger" ble avgitt i 1997. Den foreslo at konsesjonsplikten til Datatilsynet skulle bygges delvis ned og erstattes av meldeplikt. Men elektronisk behandling av sensitive personopplysninger skulle fremdeles være konsesjonspliktig, noe som gjaldt mange forskningsprosjekter.

Forskningens reaksjon var først at forskningens situasjon ikke var godt nok ivaretatt i utredningen. Etter en høringsrunde der NSD spilte en aktiv og rådgivende rolle inn mot arbeidet med høringsuttalelser fra NFR, UHR og andre, ble det utformet en ny lov (personopplysningsloven) i april 2000, der forskningens synspunkter etter hvert ble vurdert som godt ivaretatt.

Hovedpoenget som forskningen arbeidet med å få trukket klarere frem, var at utredningen ikke hadde tatt høyde for alle særbestemmelsene for forskning som lå i EU95 direktivet, og som den nye norske loven skulle implementere. I forskrift til personopplysningsloven kom det på plass en bestemmelse (§7-25) som gav fritak for konsesjonsplikt for forskning på visse – og forholdsvis strenge – vilkår. Blant annet måtte personopplysningene behandles etter samtykke, og anonymiseres på en forhåndsbestemt dato for prosjektslutt.

Den nye loven åpnet for en ordning med *personvernombud*. I samråd med Datatilsynet og etter ønske fra forskningsmiljøene ble NSD godkjent som personvernombud for forskning og studentprosjekter hos Universitets- og høyskolerådets medlemsinstitusjoner og en rekke institusjoner innenfor instituttsektoren, sykehusene og de private høyskolene.

## **NSD i rollen som personvernombud for forskningssektoren**

Ordningen trådte i kraft 1. februar 2003. Som personvernombud skulle NSD bistå forskningssektoren med regeletterlevelse, og føre oversikt over forskningsprosjekter som behandlet personopplysninger. De fleste prosjektene ble nå ferdigbehandlet hos NSD, gjennom vurdering/tilrådning av behandlingen av personopplysninger.

Ordningen innebar en ansvarsoverføring fra Datatilsynet til forskningsinstitusjonene. Det innebar samtidig større oppgaver og arbeidsmengde for NSD. I rollen som personvernombud skulle NSD gi nødvendige bidrag til institusjonenes ansvar for å legge til rette for behandling av personopplysninger i forskning, og ha oversikt og kontroll med slik behandling. Institusjonene fikk nettbasert tilgang til detaljert og løpende oppdatert informasjon om planlagt og pågående behandling av personopplysninger i hvert prosjekt, og NSDs vurdering, veiledning og tilrådning til prosjektet. Ordningen med rammekonsesjoner ble nå avvirket og Rådet for persondataarkivering ble lagt ned.

Med innføringen av personopplysningsloven ønsket flere sykehus og helseforetak å inngå avtale med NSD, for å få hjelp til personvernverdier i sine forsknings- og kvalitetssikringsprosjekter, og NSD inngikk avtaler om å være personvernombud for de fleste store universitetssykehusene og en rekke sykehus før helseforskningsloven ble innført i 2009.

I et forslag til revisjon av forskriftene til loven som Datatilsynet sendte ut i 2004 gikk de enda litt videre og foreslo at konsesjonsplikten skulle bygges ytterligere ned. De strenge vilkårene for unntak (i § 7-25) ble fjernet og erstattet med en ny bestemmelse (§ 7-27) som gav unntak fra konsesjonsplikt for behandling av sensitive personopplysninger til forskningsformål, som var tilrådd av et personvernombud - og for medisinsk forskning, av en etisk komite. Forskningsprosjekter med høy personvernulempe var fortsatt konsesjonspliktige, blant annet prosjekter av stort omfang og lang varighet.

## **Helseforskningsloven**

Helseforskningsloven trådte i kraft 1. juli 2009. Formålet var å fremme, forenkle og forbedre vilkårene for medisinsk- og helsefaglig forskning.

Loven la opp til at medisinsk og helsefaglig forskning skulle forhåndsgodkjennes av de regionale komiteene for medisinsk og helsefaglig forskningsetikk (REK). REK-godkjenningen skulle erstatte konsesjon/tilrådding for denne typen prosjekter. Samtidig har institusjonene fortsatt ansvar for at behandling av personopplysninger skjer innenfor rammen av personopplysningsloven, og plikter å legge til rette for at all behandling av personopplysninger er lovlig og har gyldig behandlingsgrunnlag.

Fra forskersiden oppleves endringen som at det ble innført et system med «to postkasser», der forskerne måtte finne ut om deres prosjekter falt innenfor helseforskningsloven og skulle til Regional etisk komité (REK) for etisk godkjenning, eller om de falt utenfor og skulle til NSD for en personvern vurdering i tråd med institusjonenes interne rutiner for veiledning og kvalitetssikring av forskning.

Mange forskningsprosjekter lå i «gråsonen». Noen av disse ble igangsatt uten nødvendige godkjenninger, andre ble «kasteballer i systemet». Blant prosjektene som ble meldt til NSD fanget NSD opp flere som trengte REK-godkjenning, og bisto dermed forskningsinstitusjonene med å hindre brudd på helseforskningsloven. På den andre siden var det nok i denne første perioden også flere prosjekter som ble avvist av REK, som igangsatte forskningen uten forhåndsvurdering, fordi de ikke var klar over at de da måtte melde prosjektet til NSD.

## **GDPR: Fra direktiv til regulering**

I 2011 foreslo EU-kommisjonen en omfattende reform og modernisering av EUs personvernlovgivning. Det gjeldende direktivet fra 1995 skulle erstattes av et harmonisert regelverk tilpasset det nye informasjonssamfunnet. Et viktig formål med forordningen var å pålegge EU/EØS-landene like regler som sikret et godt vern av personopplysninger, slik at opplysningene fritt kunne utveksles mellom landene.

Det generelle inntrykket var at forordningen var forskningsvennlig og ivaretok forskningssektorens interesser og behov og at de viktige unntaksbestemmelsene for data til forskningsformål var videreført, tydeliggjort og styrket. Det ville gi kontinuitet og fortsatt gode vilkår for forskningen. Men samtidig åpnet forordningen for nasjonale tilpasninger, spesielt på forskningsfeltet. Det kunne potensielt gi store forskjeller mellom landene, slik at vilkårene for forskning, særlig på tvers av

landegrenser, kunne bli dårligere enn det forordningen åpnet for. Dette gjaldt særlig forskning på helseopplysninger, fordi for denne typen opplysninger kunne landene lage strengere regler.

I høringsrunden til den nye personopplysningsloven gav NSD flere viktige innspill for å fremme forskning. Særlig pekte NSD på behovet for supplerende rettsgrunnlag i norsk lov for å muliggjøre behandling av alminnelige personopplysninger til forskningsformål og arkivformål i allmennhetens interesse. NSD pekte også på behovet for en bestemmelse som gav lovlig behandlingsgrunnlag til forskning på opplysninger om straffedommer og lovovertridelser. Begge disse forslagene ble tatt med i den nye norske personopplysningsloven.

I arbeidet med ny lov ble det fremhevet at ordningen med NSD som personvernombud for forskning hadde fungert godt, og at det var ønskelig å videreføre ordningen innenfor rammen av nytt regelverk, dette var også NSDs primære ønske. Men det ble etter hvert klart at EUs personvernforordning ikke åpnet for at institusjonene kunne ha personvernombud kun for et utvalgt område av virksomheten. Endringen medførte likevel mer kontinuitet enn endring i NSDs oppgaver for forskningssektoren.

## **Mer ansvar ble pålagt institusjonene etter GDPR**

For UH-sektoren ble løsningen at NSD leverer personverntjenester til institusjonene, som oppnevnte egne personvernombud. For instituttsektoren tilbød NSD seg å være personvernombud for all behandling av personopplysninger, etter ønske fra sektoren selv, og flere institutter inngikk avtale om dette.

Et viktig spørsmål var også hvilke krav som ville stilles til helseforskningen. Med innføringen av GDPR ble helseforskningsloven justert, noe som endret REK sin rolle. For medisinsk og helsefaglig forskning var det fremdeles nødvendig med en etisk forhåndsgodkjenning fra REK. Men REK-godkjenningen var ikke lenger tilstrekkelig.

Etter GDPR hadde forskningsinstitusjonene et selvstendig ansvar for å bringe all behandling av personopplysninger i samsvar med personvernregelverket, også i helseforskningen. Gjennom nye avtaler om personverntjenester fikk de bistand til dette fra NSD. Man gikk på mange måter tilbake til ordningen som var før helseforskningsloven, med en personvernvurdering fra NSD og en etisk godkjenning fra REK.

GDPR fulgte opp den generelle utviklingen i personvernlovgivningen med å overføre mer ansvar for etterlevelse av regelverket til institusjonene. For Norge var ikke lovendringen så stor som den var for mange andre land i Europa. GDPR var i all hovedsak en videreføring av Personopplysningsloven fra 2000 og forskningssektoren i Norge var godt forberedt. NSDs rolle er å organisere mye av dette på vegne av institusjonene, gjennom rådgivning og organisering av informasjonsløsninger.



## Saksdokument

### Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

**Til** Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser  
**Dato** 05.10.2023  
**Saksnummer** 28/23  
**Saksarkivnr.** 23/00000  
**Sakstype** O/D-sak

**Saksansvarlig** Vigdis Namtvedt Kvalheim  
**Saksbehandler** Nina Karlstrøm

## Presentasjon av produktområdet Åpen forskning (Lisensavtaler og åpen tilgang)

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret tar saken til orientering

|                             |                                                          |
|-----------------------------|----------------------------------------------------------|
| Antall deltakere i avtalene | 140 institusjoner er med på en eller flere av 44 avtaler |
| Verdi av avtalene           | Ca. 310 MNOK i 2023                                      |
| Finansiering                | Bevilgningsfinansiert                                    |
| Produktråd                  | Sikt forhandlingsråd for forlagsavtaler                  |
| Ansatte                     | 7 ansatte/årsverk                                        |

### Bakgrunn

Sikts oppdrag med de to oppgavene som er beskrevet under strekker seg tilbake i tid. På slutten av 90-tallet fikk den daværende Riksbibliotek tjenesten i oppgave å forhandle fram kollektive abonnementsavtaler på vegne av UH-sektoren. Vitenskapelig publisering var i ferd med å gå fra trykte tidsskrifter til elektroniske, og forlagene samlet sine tidsskrifter i store pakker, såkalte Big Deals. Det var enighet om at norske institusjoner ville oppnå bedre betingelser gjennom å delta i kollektive avtaler fremforhandlet sentralt, og dagens løsning med konsortieavtaler ble etabler. Forhandlingene med forlag ble overført til ABM-utvikling i 2003, og da denne ble lagt ned i 2010 ble oppgaven overført til det nyopprettede organisasjonen Cristin fra januar 2011. I tildelingsbrevet for 2014 skriver KD:



«CRISTin bes om: å forhandle med utgivere av vitenskapelige tidsskrifter og inngå avtaler der det legges til rette for at resultater av norsk forskning blir åpent tilgjengelige. Dette kan skje via egenarkivering, frikjøp av enkeltartikler eller ved å publisere i tidsskrifter med åpen tilgang. Avtalene må også sikre lavest mulig pris per artikkel. I samarbeid med andre aktører, å utvikle forslag til indikatorer for å følge utviklingen innenfor åpen tilgang i Norge. Som nasjonalt referansepunkt for åpen tilgang, å bidra til koordinert innsats for åpen tilgang nasjonalt og på tvers av de europeiske landene.»

Cristin ble etter hvert omorganisert videre til Unit og så Sikt fra januar 2022.

Som nevnt innledningsvis jobber produktområdet med to hovedoppgaver:

*En tjeneste:* Produktområdet forhandler og administrerer avtaler med forlag på vegne av norske UH-, institutt-, og helseinstitusjoner. Avtalene gir rett til å lese vitenskapelige tidsskrifter, og gir også mulighet for korresponderende forfatter ved institusjoner som deltar i avtalene å publisere artikler i de samme tidsskriftene uten å bli avkrevd en publiseringsavgift. Dette gjelder såkalte publiser og les-avtaler. Åpen publisering som en del av avtalene er forankret i de nasjonale retningslinjene som nevnt senere avsnitt, og er også et resultat av oppdraget gitt av KD som nevnt i avsnittet over.

- Verdien på avtalene Sikt forhandler er ca 310 MNOK per år, og avtalene forhandles for det meste i utenlandsk valuta. Det betyr at kostnadene til institusjonene varierer i takt med valutasvingninger år for år, også i perioden fra avtaleinngåelse til Sikt fakturerer deltakerne.
- Sikt forhandler fram betingelsene for de økonomiske og kontraktuelle vilkårene på vegne av institusjonene, og inngår fullmaktsavtaler med de enkelte institusjonene for dette formålet.
- Avtalene inngås i hovedsak for en treårig periode, men må fornyes årlig.
- Avtalene er såkalte åpne konsortier som gir institusjonene mulighet til å gå inn og ut av en avtale ved hvert avtaleår. Sikt har ansvaret for all fakturering mellom forlag og institusjon.
- I tillegg utfører de ansatte en betydelig administrasjon av avtalene og er bindeledd i kommunikasjonen mellom forlag og institusjon. I 2023 betyr det 932 avtaleforhold (når en avtale har 54 deltakere så er det da 54 avtaleforhold for oss å administrere, en annen avtale har kanskje 15 avtaleforhold med sine 15 deltakere osv.)
- For å oppnå best mulig betingelser i avtalene foretar Sikt løpende datainnsamling og analyser av publisering og bruk av forlagenes tidsskrifter
- Sikt forhandlingsråd har som formål å gi råd og beslutningsstøtte til Sikts arbeid med forhandlingene med forlag og kan gjelde for enkeltavtaler, så vel som de mer overordnede strategiske målene i forbindelse med forhandlingene. Rådet skal vedta prinsipper og prioriteringer for hvert års forhandlinger. Disse skal være Sikts rettesnor når man står overfor veivalg i forhandlingene
- I de siste årene har representanter i rådet deltatt i forhandlingene med de største forlagene. Erfaringene viser at dette har vært viktig for å oppnå bedre betingelser

*En oppgave/oppdrag:* Nasjonale retningslinjer for åpen tilgang til forskningsresultater kom i 2017 og slo fast at Cristin hadde ansvaret for å koordinere arbeidet med åpen tilgang for å nå regjeringens mål om at alle norske forskningsresultater skal være åpent tilgjengelig innen 2024.

Arbeidet med denne koordineringen foregår ved å informere om åpen tilgang (og nå etter hvert åpen forskning) på nettstedet openscience.no, ved å måle og rapportere om veksten av åpen tilgang i Tilstandsrapport for høyere utdanning og forskning og Indikatorrapporten, samt å delta i arbeid rundt strategier og policyer for åpen tilgang. Et eksempel på sistnevnte er bestilling i regjeringens langtidsplan for forskning og høyere utdanning 2023-2032 (Meld. St. 5 (2022-2032)). Der står det at «Regjeringen ber HK-dir, Sikt og Forskningsrådet bistå forskningsinstitusjonene med å utarbeide en strategi for norsk vitenskapelig publisering etter 2024 og en plan for å nå målene i en slik strategi». Oppdraget må sees i sammenheng med at den forrige og nåværende regjeringens mål om full åpen tilgang innen 2024 gitt i Nasjonale retningslinjer for Åpen tilgang, ligger fast. Rapporten er nå ute og det er frist for innspill den 1. oktober.

Når innspillsrunden er ferdigbehandlet vil Sikt og Sikt forhandlingsråd sammen bli enige om en strategi for forhandlingene framover. Det er opp til institusjonene om de for eksempel vil fortsette med å forhandle fram store pakkeavtaler, Big Deals, eller om de vil redusere pakkene til enkeltabonnementer



de selv administrerer. Det er også usikkert om de vil fortsette med å inkludere åpen publisering dersom de kollektive avtalene fortsetter, eller om de ønsker å bruke rettighetsstrategier for eierskap for å sikre åpen tilgang til forskningsresultater. Det er også viktig å vite hva som skjer internasjonalt dersom et ønsker en strategi som skal endre dagens publiseringslandskap.

## Saksdokument

Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser

|                      |                                                     |
|----------------------|-----------------------------------------------------|
| <b>Til</b>           | Porteføljestyre for forskning og kunnskapsressurser |
| <b>Dato</b>          | 05.10.2023                                          |
| <b>Saksnummer</b>    | 29/23                                               |
| <b>Saksarkivnr.</b>  | 23/00000                                            |
| <b>Sakstype</b>      | V-sak                                               |
| <b>Saksansvarlig</b> | Vigdis Namtvedt Kvalheim                            |
| <b>Saksbehandler</b> | Anita Ellerås                                       |

---

## Møteplan for 2024

### Forslag til vedtak

Porteføljestyret vedtar foreslått møteplan for 2024, og tar sakskalender for 2023/2024 til orientering.

### Bakgrunn

Med utgangspunkt i Digitaliseringsstyrets møteplan foreslår vi fire møter for porteføljestyret i 2024. Vi foreslår to fysiske møter og to digitale.

Forslag til møteplan:

- Onsdag 31. januar (digital)
- Onsdag 5. juni (fysisk heldagsmøte)
- Onsdag 2. oktober (digitalt)
- Onsdag 13. november (fysisk heldagsmøte)

### Vedlegg

PS-FK-29-23 Vedlegg: Sakskalender for 2023 og 2024

**PS-FK-29-23 Vedlegg Sakskalender for 2023 og 2024**

**Porteføljestyret for forskning- og kunnskapsressurser**

| Møte                                                     | Sakskategori               | Saker                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------|----------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>2023</b>                                              |                            |                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Møte 3: 5. oktober</b><br>kl. 12:00-15:00<br>digitalt | Strategi- og struktursaker | •                                                                                                                                                                                                                                         |
|                                                          | Plan og rapportering       | <ul style="list-style-type: none"> <li>O-sak Porteføljestatus etter 2. tertial</li> <li>D-sak Langtidsplan 2024-2026 - Porteføljestyrets innspill til Digitaliseringsstyret (første drøfting)</li> <li>V-sak Møteplan for 2024</li> </ul> |
|                                                          | Enkeltsaker                | <ul style="list-style-type: none"> <li>O-sak Introduksjon til produktområdet Personverntjenester</li> <li>O-sak Introduksjon til produktområdet Dataforvaltning</li> </ul>                                                                |
| <b>Møte 4: 8. november</b><br>kl. 10:00-15:00<br>fysisk  | Strategi- og struktursaker | • D-sak Porteføljestrategien                                                                                                                                                                                                              |
|                                                          | Plan og rapportering       | • V-sak Langtidsplan 2024 - 2026 - Porteføljestyrets innspill til Digitaliseringsstyret                                                                                                                                                   |
|                                                          | Enkeltsaker                | • V-sak Oppnevning av nye medlemmer i BIBSYS-styret                                                                                                                                                                                       |
| <b>2024</b>                                              |                            |                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Møte 1: 31. januar (digitalt)</b>                     | Strategi- og struktursaker | •                                                                                                                                                                                                                                         |
|                                                          | Plan og rapportering       | • V-sak Årsrapport 2023                                                                                                                                                                                                                   |
|                                                          | Enkeltsaker                | •                                                                                                                                                                                                                                         |



|                                                      |                            |                                                                                                                                                                                                           |
|------------------------------------------------------|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Møte 2: 5. juni<br/>(fysisk heldagsmøte)</b>      | Strategi- og struktursaker | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |
|                                                      | Plan og rapportering       | <ul style="list-style-type: none"><li>• O-sak Porteføljestatus etter 1. tertial</li></ul>                                                                                                                 |
|                                                      | Enkeltsaker                | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |
| <b>Møte 3: 2. oktober<br/>(digitalt)</b>             | Strategi- og struktursaker | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |
|                                                      | Plan og rapportering       | <ul style="list-style-type: none"><li>• O-sak Porteføljestatus etter 2. tertial</li><li>• D-sak Langtidsplan 2025-2027. Porteføljestyrets innspill til Digitaliseringsstyret (første diskusjon)</li></ul> |
|                                                      | Enkeltsaker                | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |
| <b>Møte 4: 13. november<br/>(fysisk heldagsmøte)</b> | Strategi- og struktursaker | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |
|                                                      | Plan og rapportering       | <ul style="list-style-type: none"><li>• V-sak Langtidsplan 2025-2027. Porteføljestyrets innspill til Digitaliseringsstyret</li><li>• V-sak Møteplan for 2025</li></ul>                                    |
|                                                      | Enkeltsaker                | <ul style="list-style-type: none"><li>•</li></ul>                                                                                                                                                         |